

A HÉT

Főszerkesztő:

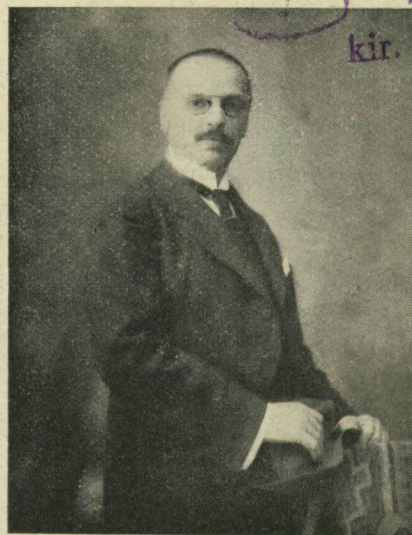
KISS JÓZSEF

30. szám.

XXXI. évf.

Egyes termékek szétküldését meg-
A székesfőváros új alpolgármesterei.
Budapest, 1920. október 1.

kir. ügyész.

65

TARTALOM:

FÖLDI MIHÁLY: Tolsztoj Leó kora.
SZEGEDI ISTVÁN: Monor, egy
perc. (Vers.)

ILLY JÁNOS: A koldus. (Novella.)
TOLL és TOR: Magyar külügy-
miniszter. Megint kísért a pajzs-
mirigy. Milimárik veszedelme.
Amerikai gyorsított eljárás.

A székesfőváros új alpolgár-
mesterei.

MAUPASSANT: A tuskó. (Novella.)
VÉRTESY GYULA: Itéletidő. (Vers.)
MADOS GYÖRGY: Fájdalmas el-
mélkedések. (Saison.)

K. REGŐS LÁSZLÓ: Magyar ének
920-ból. (Vers.)

PAJZS ELEMÉR: Augusztus. (Kis
regény.)

INNEN-ONNAN: Nászünnep Ull-
mann Adolf báró családjában.
Terjed a vegetárianizmus. Halál-
harc — vagy az élet tánca?
Ami ki van zárva. Az arany
fogak.

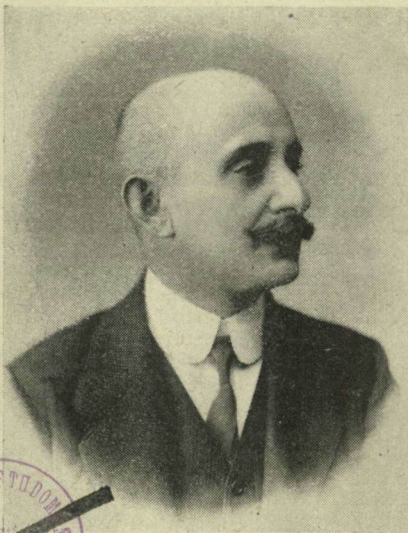
FÖLDI MIHÁLY: Maria del Carmen.
(A Magyar Színház bemutatója.)

FODOR GYULA: Surányi Miklós:
A szent hegy.

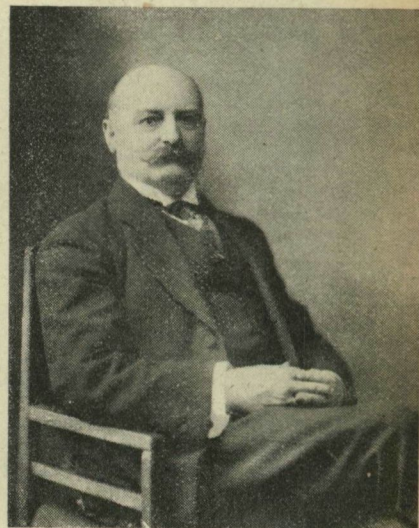
Közgazdaság.
Hetiposta.
Hirdetések.

1920. október 1.

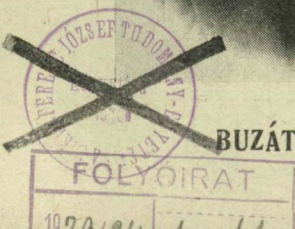
Ára 7 korona.

BUZÁTH JÁNOS

RÉNYI DEZSŐ

A „HÉT” könyvosztálya, Budapest, V. kerület, Országház-tér 16.

Minden könyvet az eredeti bolti áron szállít. Legcélszerűbb a könyvek árát postautalványon előre beküldeni, mivel utánvétellküldésnél a könyvek is később jutnak a megrendelő birtokába s a portóköltség jóval magasabb. Portóköltség csomagoknál 6 kor. — Ajánlott küldés mellett 4 kor.

Ady Endre. Szeretném, haszeretnének	18.—	Gorkij. Egy élet regénye	40.—	Romain Rolland. Jean Christophe	
— A menekülő élet	18.—	Gosztonyi A. Egy pesti fiu	15.—	— I. A Hajnal	11.—
— Vér és arany	18.—	— Tréfás könyv	20.—	— II. A virradat	11.—
— Ki látott engem?	18.—	Gruomont. Tanulmányok	20.—	— III. Az ifju	14.—
— A minden titkok verseiből	18.—	Gyárfás Dezső. Orpheum	24.—	— IV. A lázadás	48.40
— Az illés szekerén	18.—	Haggard Rider H. Jess.	28.—	— Farkasok	9.—
— Magunk szerelme	18.—	Hajnik Miklós. Mártuska boldogsága	6.—	— Michelangelo élete	21.60
— Így is történhetik	18.—	Harbou. Titok	30.—	— A piaci vásár	30.—
Anatole France. Poncius Pilátus	1.50	Harsányi Zsolt. A féltékeny költő	26.—	— Antoinette	24.—
— Pártitűtő angyalok	20.—	Hearn L. Hindu legendák	12.—	— Egy párisi ház	26.—
— Komédiás történet	22.—	Heller Fr. A nagyherceg pénzügyei	22.—	— Danton	17.60
— Coignard abbé véleményei	22.—	Heltai Jenő. A 111-es	18.—	— Colas Breugnon	40.—
— Fehér kövön	22.—	— Magyar humoristák	12.—	Rosenhayn. Joe Jenkins	12.—
— Péterke	40.—	Huysmans. Ott lenn	50.—	Rosny. A rejtelmes erő	14.—
Andrássy Gy. gr. A jövő külpolitikája	9.—	Herczeg Ferencz. Magdaléna két élete	26.—	Ruttkay György. A nagyvilági nő	19.80
Arató Erzs. Ünnepi requiem	12.—	Hugó Viktor. 1793. Két kötet	40.—	Schaw. Barbara őrnagy	60.—
Arcübasev. Szenvedély	10.—	Irwing. Rip van Winkle	4.—	Schnitzler. Szavak komédiája	7.04
Averesenko. A tükör lelke	12.—	Jerusalem. Szent Skarabeus	30.—	Schoppenhauer. Az olvasásról	15.—
Auernheimer B. Renée és a férfiak	16.—	Jack London. Ádám előtt	4.—	Schuhmacher. Lady Hamilton szerelme	40.—
Babits Mihály. Karácsonyi Madonna.	30.—	Jerome K. J. Egy naplopó tündökdései	28.—	— Lord Nelson utolsó szerelme	40.—
— Pávatollak	20.—	Kabos Ede. A rubingyár	50.—	Seifensteiner Salamon. Adomái	15.—
— Recitativ	30.—	Kafka Margit. Csendes válságok	35.—	Serao Matild. A levágott kéz	50.—
Bacsó Béla. A Sefesik ház	12.—	Kárpáti Aurél. Busképű lovag	36.—	— Bocsanat	50.—
Dr. Balassa Armin. Parasztszívek	70.—	Kaynes. A béke gazd. következményei	33.—	Sidney Garrick. Szerelmem vására	6.60
— Őszi vetés	70.—	Keleti Márton. Szomszédok	2.—	Dr. Siklóssy László. Műkincseink	
Balzac. Sarrasine	3.20	Kipling Rudyard. Kim	50.—	— vándorútja Bécsben	30.—
— A vörös koresma	3.20	Knut Hamsun. Az anyaföld áldása	26.40	— Apró gyűjtés	10.—
— Az elegáns élet filozófiája	16.80	— Viktoria	3.—	Sinclair Upton. Szén Őfelsége I—II.	60.—
— Szétfoszlott Álmodók	30.—	— Az éhség	6.50	— Parázna pénz	32.—
— 30 éves asszony	48.40	Komáromy János. Szegénylegények	12.10	Spencer. A haladás	16.50
— Pons Bácsi	30.—	Kosáryné Réz Lola. Filoména	30.80	Stendhal. A szerelemről	25.—
— De Langlais hercegnő	28.—	Köszeghy. A művelzés művészete	45.—	Stevenson. Kincses sziget	26.—
Barbusse. Pokol. (L'Enfer)	40.—	Krudy Gyula. Asszonyok dija	37.50	Strindberg. Hemső regénye	20.—
— Tűz	40.—	— A betyár álma	16.—	— Viharos tengeren	26.—
— Világosság	40.—	— A podolini kísértet	13.20	Strobl. Bresciai örömtanya	24.—
Barriere Marcel. A csábítás művészete	24.—	— Szindbád ifjusága és szomorúsága. Napraforgó	40.—	Surányi Miklós. Floriche	20.—
Barry Pain. Lélekcsere	3.—	— Új álmoskönyv	79.20	— A trianoni páva	30.—
Barta Lajos. Az elsüllyedt világ	14.—	Lakatos László. A menyasszony	26.40	— Szenthegy	39.60
— Örvény	9.—	Landsberger. Kacagj Bajazzo	56.—	Swift. Gulliver utazásai Karinthy Frgyes fordítása	25.—
— Kezdetben vala, az ige	15.—	Leroux Gaston. Halál után	13.20	Szabó D. Mesék a kacagó emberről	15.—
Beöthy. Magyar irodalom kis tükre	26.40	— A sárka szoba titka	20.—	Szász K. Tisza István élete és jelleme	19.90
Benitő Peter Galdos. Miserecordia	24.—	Lázár István. Koppány	30.—	Szász Zoltán. A szerelem	18.—
Betsy Balcombe. Nagy Napolen és kis barátja	26.—	— Erdély (Novellák)	55.—	Szederkényi A. Végzet és egy rongybab	22.—
Bergson Henry. A nevelés	25.—	Lendvay István. Fáklyafüst	7.—	— Patyolat	28.60
Bethlen Margit grnő. Majd a Város	20.—	Leblanc. Arany háromszög	50.—	Szekula Jenő. Dr. Pokol	4.80
Bierbaum. A pokol automobilja	1.50	Leonid Andrejev. A kormányzó	2.50	Szenteleky Kornél. Kesergő szerelem	22.—
— Kakuk Herczeg I—III.	120.—	Lie Jónás. Az életfogytiglan elítélt	4.50	Szenes Béla. Meztelen táncosnő	20.—
Biró Lajos. Don Juan három éjszakája	28.—	Ligeti Béla. Viharban	15.—	Szép Ernő. Lila akác	19.80
Bónyi Adorján. Menekülő élet	40.—	Liptay Imre. Kegyelmes Uram	30.—	— A Patika	15.40
Boros Sándor. Tánczversek	22.—	Lubbock. Az élet örömei	33.—	— Emlék	12.—
Bourget. A Tanitvány	28.—	Lyka Károly. Kis könyv a művészet-ről. Első és második sorozat	44.—	— Régi kedvünk	14.—
Bölsche. A természet titkaiból	13.20	Madách. Ember tragédiája	12.—	— Szilágyi és Hajnás	32.—
Bresztovszky. Miért?	5.—	A. Madelung. Mensch Péter cirkusza	30.80	— Színházi album	30.—
Bret-Harte. Egy banya története	6.—	Magyar Elek. Pesti históriák	30.80	Szomaházy I. Barátaim a halottak	24.—
Carnegie. Napjaink problémái	17.—	Mann Heinrich. Diana	40.—	— Titokzatos szerző	25.—
Chesterton. Hagyom. és hazugságok	19.80	Marczali. A béke könyve	40.—	Szomory Dezső. II. József császár	10.—
Clemenceu. A boldogság fátyola	2.64	Mares Jolánthe. A vágy	24.—	— Matuska	12.—
Csechov. Vanja bácsi	24.—	Máriássy Ödön. A Rákóczy-harang	15.—	Tagore Rabindranath. Volt egyszer egy király	12.10
Constant Benjamin. Adolphe	6.—	Maupassant. Az örökség	3.—	— A Kertész	22.—
Csató Károly. Giarion	7.15	— Holdvilág	30.—	— Áldozati énekek	15.—
— Kálmán Juliska néni	22.—	— Egy majoros leány története	2.—	Tamás Ernő. Elmult esodák	13.—
Csermely Gyula. A toprini nász	30.—	Meyrink. Zöldarzu kísértet	36.—	Tersánszky J. Jenő. A kék gondviselés	15.—
Daudet. A kis izé. Kötte	60.—	Meresskovszkij. Michelangelo	4.—	Thackeray. Titmarsh Sámuel története	12.—
Dickens. Az élet küzdései	15.—	Méray-Horváth Károly. A Lizginem	20.—	Tolstoj. Iljics Iván	4.—
Dormándy. Vihar	30.—	Mikszáth. Anekdoták, két kötet	14.40	— Feltámadás	50.—
Dosztovjevsky. Szegény emberek	15.—	Molnár Ferencz. A szentolvajok	—50	Tormay Cecil. Régi ház	44.—
Dumas. A jávai orvos	35.—	Móricz Zsigmond. Vidéki hírek	18.—	Tömörkény István. Népek az ország használatában	15.—
— Gróf Monte Christo. 4 kötet	120.—	Murger Henry. Diákország	36.—	Török Gyula. Fehér virág	15.—
— Kaméliás hölgy	20.—	Nádas Sándor. Krisztina sorsa	20.—	Twain Márk. Tamás urfi mint detektív	29.80
— Királyné lovagja	35.—	Nagy Lajos. Fiatalemberek	20.—	— Wicklow. A kém és mástörténetek	11.55
Ewald. Szulamit kertje	20.—	— Jó fiu	4.95	— Ajtarte temploma	30.—
Ebers György. A nővérek	40.—	Nansen Péter. Julia naplója	28.—	Ujváry Péter. A bosszúálló Isten	30.—
Ego. Médí szenvedései	40.—	— Julia szerelme	20.—	Váry Rezső. Szibéria	40.—
Ewers Heinz Hans. India és én	30.—	Nyári Andor. János kálváriája	30.—	Verne. Arany meteor	30.—
— Búvészinas	50.—	Omar Khaijám. Rubaiját	18.—	Villányi Andor. Mária	25.—
Erdős Renée. Az új sarj	35.—	Pakots József. Sok asszony egy férfi	45.—	Voltaire. Zádig és a Babyloni királyleány	40.—
— Az élet királynője	35.—	— Fejedelmi kaland	20.—	Voss Richárd. Két ember	50.—
— Új dalok, Kleopátra	8.—	Pásztor Árpád. Kelemenék	16.—	Wagner Richard. Egy német muzsikuss Parisban	15.40
Ezeregyéjszaka füzetekint	15.—	Pásztor J. A meddig a kémény füstöl	25.—	Waleff de M. A szerelmes Magdolna	30.—
Fábián Béla. Orosz pokol	50.—	— Az angyal (Ifj. színjáték)	5.—	Wassermann. Fuchs Renata	50.—
Falu Tamás. Kűszöb	29.04	Páter Walter. A renaissance	16.80	Wallesz Jenő. A párt asszonya	15.—
Farrère Claude. Nyugoti bestiák	40.—	Pekár Gy. Magyar költők szerelmei	30.—	Watherby Chermey. A tragikus smaragdó	24.—
— Kis kokottok	40.—	Peladan. A mindenható arany	30.—	Webb S. A szegénység problémája	10.80
— Dax kisasszony	24.—	— Egy az egygel	35.—	Weber Pierre. A kaland	6.—
Farkas Imre. Szent tavasz	15.—	Philippe Ch. L. Perdrix apó	3.—	Wilde Oskár. A szépség filozófiája	13.—
— Antal. Megnyílt a börtön	4.50	— Bűbi	12.—	Wilson Woodrow. Az új szabadság	10.80
— Parasztragédiák	5.—	Pierre Loti. Egy spahi története	3.—	Zilahy. Szakácskönyv	35.—
— Pál. Mithradatos kincse	49.50	Pierre Louys. Aphrodite	35.—	Zola. A zsákmány	18.—
Ferenczi Sári. Agneszka elment	19.80	Poe. Fecsegő szív	12.—	— A malom ostroma	4.—
Fodor László. Fuvolás férfi	9.24	Prevost M. Félstűzek	22.—	— A pénz	30.—
Forró Pál. Kurtizán	28.—	Prosper Merimée. Carmen	6.60		
Földi Mihály. Szahara	80.—	Révész Béla. Új novellák	7.—		
— Rabok	14.85	Riedl Frigyes. Arany János	48.—		
Füst Milán. Nevetők	9.68				

Megjelen minden hó 1, 10 és 20-án.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 180—

Félévre ... „ 90—

Negyedévre ... „ 50—

Egyes szám ára 7 korona.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

Főszerkesztő: KISS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST,
V., Országház-tér 16. szám.

Telefonszám: 142—17.

Hirdetések
felvétele ugyan ott.

Budapest, október hó 1.

Olvasóinkhoz!

A papír árak állandó áremelkedése és a nyomdai munkadíjak új árszabása arra kényszerít bennünket, hogy eddigi előfizetési díjainkat felemeljük. Kérjük előfizetőinket, hogy az újabb árakat szíveskedjenek tudomásul venni. Az összes lapok emelték már az előfizetési díjakat, mi eddig tartózkodtunk ettől, de a kényszerítő körülményeknek engedniünk kell. Újabb előfizetési árainkat a következőkben állapítottuk meg:

Egész évre 180 korona.

Fél évre 90 korona.

Negyedévre 50 korona.

Egyes példány eladási ára 7 korona.

Amint módunkban lesz, ezeket az árakat lejjebb szállítjuk; addig is iparkodunk lapunk tartalmát a régi magas irodalmi színvonalon tartani és mindenből a legjavát adni.

Hátralékos előfizetőink számára mai számunkhoz befizetési lapokat csatoltunk s kérjük, hogy tartozásait, valamint az előfizetések megújítását mielőbb ezúton eszközölni szíveskedjenek.

Magunkat továbbra is pártfogásukba ajánljuk és vagyunk

hazafias tisztelettel

A HÉT kiadóhivatala.

KRÓNKA.

❖ ❖ ❖

Tolsztoj Leó kora.

szept. 29.

Néhány nap múlva tíz esztendeje lesz, hogy Tolsztoj Nikolajevics Leó — itt voltaképpen három pontot kellene tenni és egy nagyot hallgatni, ha a három pont jelképező, szuggesztív ereje még olyan nagy volna, hogy pótolni tudná a szavakat, ha többet lehetne ma e kopott jelekkel kifejezni, mint ezzel a szóval, hogy: meghalt. Meghalt? Van egy képem, egy fénykép reprodukciója, amelyen Tolsztoj temetése látható. Nagy havas mező, mely fehérségével elől a végtelenbe látszik nyúlni, hátul kicsi fekete kopasz erdő finom vonalai, a havas mező közepén kígyózó emberesort, fekete árnyképek, belőlük magasra emelkedik egy súlyos, fekete koporsó. A fekete árnyvonalak magasra emelik, hátukon viszik a koporsót, mennek előre, lassan, némán botorkálnak a hóban s viszik a fejük

fölött Tolsztoj Leót. Mi, akik tíz év múlva még mindig itt élünk, tudjuk, hogy ebben a koporsóban egy hulla feküdt, emberi test, melyet fenségesen megnagyított a halál, valami jelentéktelen tömeg, mely puffad, puhul, szétesik és elfogy, mint egy habesomó. Tolsztoj Leó nem halt meg Jasznaja-Poljanában, Tolsztoj Leó élete nem szűnt meg tíz évvel ezelőtt, Tolsztoj Leó ma elevenebben él, mint valaha s élete még megszámlálhatatlan esztendőig fog tartani. Ez a kor az ő kora. Kezdődik ez a kor a múlt század hetvenes éveinek végén s befejeződik... ezt a dátumot még nem ismerjük.

A múlt század hetvenes éveinek végén szenzációs tartalmú kézirat kezdett keringeni az orosz olvasók között. Címe volt: „Vallomásaim“. Nem-sokára megjelent nyomtatásban is a külföldön. Írója egy gróf, az orosz cárnak hajdani tisztje, előkelő orosz földbirtokos s a beavatottak azt is tudták róla, hogy költő, nagy költő. Mert kb. 1880-ig Tolsztoj nem számított még a jelentős emberek közé. Megírta ugyan már a század két legnagyobb regényét, a Karenina Annát s a Háború és Békét, de a Mayer-féle lexikon, amely pedig akkor mindig pontos fotografusa volt az eseményeknek, 1878-ig még semmit sem tud Tolsztojról s ebben az esztendőben is még néhány sorral elintézi a pótkötetben. A „Vallomások“ aztán egyszerre szétvitték Tolsztoj nevét az egész világon. Egy előkelő orosz gróf kiáll gyónni a világ elé s ilyen szavakat hörög az emberiség lelkiismeretének fülébe: „Embereket öltem a háborúban; párbajra hívtam ki embereket, hogy megöljem őket; pénzemet elkártyáztam s elpocsékoltam a munkásaim pénzét; büntettem őket, vad tréfákat űztem, megesaltam őket. Hazugság, lopás, kicsapongás, részegség, erőszakosság, gyilkosság... nincs olyan bűn, amelyet el ne követtem volna, s mindezekért a borzalmakért még dicsértek s a viszonylag erkölcsös emberek közé soroztak s soroznak még ma is engem“. S ezek a vallomások és gyónások nem szüntek meg, egyre áradtak egy szenvedő ember nagy szívéből. „Teljesen elerőtlenedett; semmire se való parazita vagyok. Tetű vagyok, mely lerágja a fák leveleit s közben a fák növesztéséről prédikál s gyógyítani akarja őket“.

A világ figyelme rá terelődött, izgatottan lesték a modern próféta jajkiáltásait és intelmeit,

Mert a bűnbánó „gonosztevőből“, a haszontalan parazitából egyszerre előlépett az új életet prédikáló apostol. Az új Mózes, aki Isten hegyén összezúzza a törvénytáblákat; aki elveti a művészetet, az egész emberi művészetet, mert bűnös és haszontalan; aki eldobja a tudományt, mert semmit se tud és tévutakra vezet a jónak született embert; aki szakít az állammal, mert adót szed és gyilkolást parancsol; aki szembeszáll az egyházzal, mert meghamisítja Krisztus ígét s aki felhívja az embereket, hogy kövessék példáját s hajítsák el művésztüket és irodalmukat és tudományukat, tagadják meg az adófizetést s passzív ellenállást tanúsítsanak minden szervezett és szervezetlen erőszakkal szemben, s kezükben a tiszta és racionális evangéliummal térjenek meg, térjenek vissza Krisztus ősi, igaz, egyedül üdvözítő tanaihoz. És térjenek vissza az élet egyszerű formáihoz, boruljanak le a tömegekhez, akik öntudatlan bölcseséggel és szentséggel ma is Krisztus hite szerint élnek.

A tömeg élete: itt találjátok meg a megváltást, — hirdette Tolsztoj, csak a nagy tömeg él együtt a végtelenséggel. Az élet kérdését a tömegek oldják meg helyesen, mert ők hisznek s szent hitükben mindent a végtelenség alapjára helyeznek. Nem a tudás, a hit adja meg az élet lehetőségét. S a tömeg hisz, hisz és szenved zokszó nélkül, dolgozik, tűr, megalázkodik, él és meghal s életben és halálban nem a semmit és hiúságot látja és keresi, — ők nem ismerik a reménytelenség és vad lázadás kétségbeesett halálát. Minél inkább élünk „szellemi“ életet, annál kevésbé értjük meg az élet értelmét. A mi tetteink, a mi művészeink, a mi tudományaink csak izgató időtöltések. Nincsmélyebb jelentőségük. Mélyebb jelentősége csak a dolgozó nép életének van. Ez az élet tisztán hirdeti Ember és Isten egységét. Istenben hinni pedig annyi, mint hinni a jóságban, hinni azt hogy van jóság bennem, benned, mindenki benn s a világban, hinni annyi, mint törekedni a megjavulásra s egyesülni a mindenséggel. Szakítsatok hát életetekkel s egyesüljete a dolgozó tömegekkel!

Gorkij írja, hogy Tolsztoj nem volt megelégedve tanai hatásával. Érezte, hogy a prédikáció, a szó nem elég, tetteket és példákat vár a világ. Tolsztoj martírrá akart lenni; az egész emberiség martirjává, hogy biztosítsa tanai feltétlen érvényesülését és fennmaradását, — s az emberi élet minden kínja között hozzáfogott e feladat megoldásához. Az egész világ őt nézte, — s az egész világ bámuló tekintete előtt Tolsztoj Nikolajevics Leó vetkőződni kezdett. Levetette a grófi palástot és eldobta pénztárcáját, — de behúnyta szemét, amikor felesége felvette a teli tárcát s annak tartalmából tovább vezette Tolsztoj Leó egyáltalán nem egyszerű háztartását. Házának fogadótermeit ugyan parasztszobává alakította át, de e parasztszobában két livrés inas várta a világ minden tá-

járól érkező, hívő és hitetlen zarándoklókat. Parasztnak öltözött, de fehérneműjét a legjobb párisi parfümmel illatosította a felesége. Megcsinálta egy szegény öregasszony kályháját, de amikor egy paraszt, hivatkozva arra, hogy úgy is szétoztja vagyonát, egy lovat kért tőle, idegesen hátat fordított neki. Mereskovszkij és Gorkij hosszú, hosszú, kétségbeesett történeteket mondanak el e nagy ember ellentmondásairól, vívódásairól, kétségbeesett harcáról, meneküléséről, megoldhatatlan válságáról, arról, hogy a boldogtalan apostolnak nem sikerült leolvadni a néphez, hogy mindvégig megmaradt a nemes, előkelő, hideg, önző és sokszor kegyetlen és mindig hiú és nagyravágyó grófnak, egy nagy embernek, titánnak és faunak, akinek egész élete „örök játék, egy derűs ünnepnap“ volt.

Nem osztjuk teljesen Mereskovszkij véleményét s nem irigyeljük Tolsztojtól ezt az örök ünnepnapot. Jól ismerjük a magunk életéből, abból az életből, melyet az emberiség több mint két évtizede folytat. Ez a kor Tolsztoj kora; Tolsztojból a huszadik század emberének lelkiismerete üvöltött fel az ég felé. Nem jól élünk, másképp kell élnünk; elpazaroljuk életünket, méltón akarunk élni önmagunkhoz s Istenhez; rosszul, bűnösen cselekszünk, jók akarunk lenni; tudni akarunk és semmit se tudunk. De hogyan hagyjuk el eddigi életünket, hogyan lépünk rá az új útra, melyik a biztos út, honnan tudjuk, hogy ismét nem csapjuk be magunkat s honnét vegyük a titáni energiát az új élethez?

Egyet tudunk. Azt, hogy Tolsztoj egyszer már megtalálta a népet, de nem vett tudomást róla. A művészetében. Gondoljunk a „Sötétség Országá“-ra s benne Nikita apjára. Ez az istenfélő paraszt, aki a pöcegödöröket tisztítja a városban, aki nem tudja, mi az a tőke és kamat, aki nem tudja érthetően kidagolni azt a szót, hogy jegyzőkönyv, aki mindig dadog és mindig hebeg, ez a megvetett öreg, ez az egyszerű szív, ez jól ismeri az igazságot. És ehhez az emberhez a művészetet átjutott el Tolsztoj. Ezt a művészetet, amelyet Tolsztoj megvetett és eldobott, mi a szívünkre zárjuk. Ez a költészet az élet legmagasabb formája, — vagy egyáltalán nincs értelme az életnek. Ez a művészet tiszta világérzés, ez a művészet mindent átölel, szépséget, jóságot, szeretetet. Ebben a művészetben eggyé válik minden erkölcs, vallás, minden művészet, élet, isten és természet; itt nincs jó, amely szép is ne volna, nincs szép, amelyből jóság ne áradna, nincs jó és szent, amelyből ne a természet szólna hozzánk, nincs természet, amely szent, ember, aki Isten ne volna. Ez a művészet sem minden ugyan, ez is csak egy vékony palló a tömegekhez s a világmindenséghez, de ez a keskeny út megvan ez a törekeny palló a birtokunkban van, ezt a reménységünket a szívünkbe kell zárunk. Erről a művészetről már Tolsztoj megírta a legszebb szavakat: „Két mód van arra, hogy meg-

ismerjük a világot. Az egyik, a megismerésnek durva fajtája: az öt érzék műve. A megismerésnek ezen az útján nem épül fel bennünk az a világ, amelyet ismerünk; csak a káosz, amely különböző érzéseket juttat el hozzánk. A másik mód arra tanít, hogy önszeretetünkön át megismerjük magunkat s a más lények szeretetével megismerjük másokat, arra tanít, hogy beleéljük magunkat a többi emberekbe, az állatba, növénybe, még a kövekbe is. Ez a költői tehetség. Ez a szeretet. Ez helyreállítja a lények megszavart egységét. Az ember kilép magából s beszáll egy másik lénybe. Mindenkihez el lehet jutni. Mindenkihez, Istenhez is, mindenkihez.

Ami nem sikerült Tolsztojnak, az embernek, jóval előbb sikerült Tolsztojnak, a művészeknek. A jó művészet ugyan csak parányi kincs a jó élethez képest, — a jó és igaz életet azonban egyelőre áthatatlan köd borítja el előlünk. E ködfal előtt ott világít Tolsztoj véres, megkinzott hatalmas koponyája. Idegesen rángatózik ez a fej, átható szemei élesen fürkészik az emberek útjait s a jövőt. Merre megyünk? Hogyan lesz? Talán ő már tudja. S talán többet tud most, mint életében. Talán már meglátta az emberboly apró hangyái közt azt a sok szegény, szenvedő embert, aki szép, igaz és jó életet él aki megtalálta mindazt, amit Tolsztoj hiába keresett, aki születik, szenved, lemond, feláldozza magát és meghal, csöndesen, némán, panasz nélkül, szentek és művészek módjára, — s nem lépnek fel Világmegváltónak s nem szögeznek ki a palotákra és kunyhókra útmutatónak és ostornak a maguk szegény, egyszerű, eltűnő, jó, szép, igaz és szent életét.

Földi Mihály.

Monor, egy perc.

Pest,
vonatom, amely feléd robog,
rest.

Szív,
repesőn amely felém dobog,
hív.

Vár,
mint kapun a régen kattant
zár.

Bár
kint csukott, kéjt, mondhatatlant
tár.

Tó
most az ég, rajt arany
holdhajó.

O,
vonatom, repülni volna
jó.

Szegedi István.

A koldus.

Irta: ILLY JÁNOS.

I.

A leány kinyitotta az ablakot. A két szárny zörögve feszült rá a rézrugócskákra. Az arcát kitérte a napfénynek. A tavasz ifjú álomlovagja nyomban ott termett és rálehelte csapodár illatcsókáját a leány hús évére. Az utcán a tavasz kóristái, a gesztenyefák tele tudóval harsogták a szépség himnuszát. Apró fehér virágszirmokat szórt el a tovasurranó szellő, mint egy rakoncátlan ifjú Krózus, aki virágtallérokkal dőzsöli át könnyelmű életét.

— Boldog akarok lenni! — suttogta a leány a tavasz felé, de nyomban utána megfordult és rámeredt a szegényes butorok sötét, fakó szilhouettejére. A nap elkápráztatta a szemét, apró fénykarikák táncoltak előtte, a szobából a szegénység nehéz, dohos szaga áradt ki, az ágyról a lepattogott festék nyomán sárga foltok éktelenkedtek. A vörös ripszteritőn a petroleumlámpás szomorú, kókadt papirernyőjével olyan volt, mint egy divatjamúlt vénlány, aki petrezselymet árul a bálban. A falon az ágyak fölött az apja és az anyja képe függött, amit egy reklámceggel poton áron nagyított valamikor. A vonások szelidek és jóságosak voltak azon a két arcon. Az apja szomorúbágyadt mosolya, az anyjának az örök reszkető beosztásba belefáradt tekintete könnyörögve tapadt a leányra. Visszafordult az ablaktól és a lábával makacsul dobbant:

— Én mégis boldog akarok lenni! ...

Még egyszer möhő szomjúsággal a szívére itta a tavasz láthatatlan aranyserlegéből eléje kínált illatbort, azután a tükör elé állt, felvette a kabátját, a kalapját üde-kacéran kissé félreigazította a fején, egy szőke hajtincsét kihúzott a kalapja alól a homlokára, fehér ujjáival rápaskolt a tincsre, a mosolyát is kipróbálta (tavasz volt és hús éves a leány) ... azután otthagya a fakó butorokat és azt a könnyörögve utánakúszó két pillantást ott a falon. A konyhán nesztelenül akart átsurranni. De az anyja észrevette. Épen a kőporos ládába mártott rongyot dörzsölte végig egy vaslábason. A tekintete átfutott a leányán, a szeme megakadt a kalap alól kibukó kis szőke hajtincsen:

— Már megint találkozol azzal ... azzal a koldussal? ...

A kőporba mártott rongy forgása meggyorsult a vaslábason.

A leány felrántotta a vállát:

— Koldus! ... Hát koldus! Én boldog akarok lenni! ...

És újra rádobbant a lábával a konyha törött kőcockáira.

Az anyja leejtette a lábast a padkára. A rongy kihullott a kezéből:

— Boldog? Ezzel a koldussal? És ehhez még topogsz? Sohse topogj nekem! Baranyaihoz méss és punktum. Örülj hogy rád vetette a szemét egy finom, előkelő úr, akinek olyan ragyogó üzlete van, meg annyi pénze ...

A leány vékony piros szája makacs kis félholdra görbült.

— Péter se koldus! ... Elvégre hivatalnok ember. Egy kis beosztással majd csak kijövünk a fizetéséből.

Az anyja végigmotoszkált a szemével a leányán. A száján a tapasztalásban megvénült fáradt gúny terpeszkedett el:

— Beosztás!... Ostoba liba vagy!...

A leány még akart valamit mondani. A szívéből az ajkára hullámozott néhány meleg szó: Ha szegény is Péter, de a lelkében aranyak csengenek titkos, nem minden fülnek hallható muzsikával...

Rajongója lévén a lírai költőknek, valami ilyesfélére gondolt a leány, de erről nem szólt az anyjának, hanem egy prózai vállvonogatással kisietett az utcára a tavaszhoz.

A tavaszt ez alkalommal történetesen Ág Péternek hívták és a leányt a sarkon várta. Gyűrött puha kalapját mélyen megemelte. A leány átfordult Péter jobbára. Egy darabig szótlanul haladtak egymás mellett. Diadalmas muzsikái csak a tavasz zengett körülöttük a szépség virágos hárfáján.

— Május elsejére előlépek! — kapesolta bele Ág Péter a prózát a költészet édes himnuszába.

A leány letépett egy piros gesztenyevirágot a fáról:

— Mennyivel?

Ág Péter a sétatövéjével felpiszkált egy apró tarka kavicsot a földről:

— Évi kétszáz koronával.

A leány odatarította Ág Péter arcá elé a virágot:

— Nézze, milyen szép!...

Ág Péter a gázsijára gondolt. Az arcán keserű ránc szaladt el:

— Igen! Nagyon szép! Gyönyörű!...

A leány ujjongva tapsolt bele a fix gázsi nyomán rájuk szakadt nagy csöndességbe:

— Nézze csak Péter, fehér orgona! A legkedvesebb virágom!...

Egy-kertből hajolt ki a fehér orgona, mint egy lesütött pillájú, szemérmes hófehér menyasszony.

Péter letépett egy szálát és odanyújtotta a leánynak:

— Tessék!...

A leány beletemette ajkát a virág cirogató illat-estébe, a pillantása átszökött a kerítés lécein, a gondos kertészkezek munkáját dicsérő, szabályosan pompázó virágágyakon túl fehérhomlokú kastély fürdött a nap szikrázó aranyfényében. Az ablakok kitárva. Az egyikben szőke göndörfürtű fiucska, mögötte a mamája, finom törekény lilomasszony; az előkelőség gazdag úri csöndessége áradt ki a kerítés mögül.

A leány ránézett Ág Péter kis kopott fényesedő zsakettjére. Pontosan tudta, hogy hol van elszakadva a fiú nyakkendője. A szakadt részt Ág Péter gondosan belekötötte a csomóba, úgy hogy nem látszott.

— Péter?...

— Tessék!

— Tudja, hogy mi ujság?.... Én férjhez megyek!...

Ág Péter ma rosszkedvű volt. Cinikusan felelt a leánynak:

— Tudom.

A leányból riadt meglepetés futott ki, mint a menekülő egérke:

— Maga tudja?

Ág Péter torkát keserű gúny fojtogatta:

— Hát persze, hogy tudom. Hogy kihez, az

mellékes. Valami gazdag emberhez, akinek pénze van. Hiszen maga szép és fiatal.

Ág Péter a szemébe nevetett a tavasznak, mintha kikacagná minden szépségét.

Az úton egy automobil gördült el mellettük, nesztelen puha suhanással, mint egy szép álom. Az autóban fiatal férfi fogta a fiatal hölgy kezét. Épen, mikor Péterékhez értek, akkor emelte az ajkához a férfi a nő kezét. A kéz finom fehérsége kivillant az útra, betört a leány szemébe: Ime, ilyen tiszta, törekény fehér a kezem!

Az út mellett villák kandikáltak ki a kertek magas fái mögül. Egyetlen viskó sem zavarta meg itt a gazdagság nyugalma.

A leány ijedten bámult Péterre:

— Miért megyünk mi erre, Péter!

Ág Péter körülnézett, most vette csak észre, hogy hol járnak:

— Az ám, mit keresünk mi erre!

Keserű nevetése újra felcsapott a melléből, de most már bántóan hullott a leányra, mintha valaki megverné.

Mire hazaért, már egészen biztosan érezte, hogy Baranyainak, a drogériásnak lesz a felesége. És csodálkozott rajta, hogy valaha is szóba állt Ág Péterrel, ezzel a koldussal.

II.

Keskeny dacos száját összeszorította a csók elől, amivel Baranyai közeledett hozzá remegő sóvárgással. A szemét behunyta, lecsukott ajka mögül kétségbeesett erőlködéssel, mint az eltévedt vándor messziről ideszálló hangja, ott viaskodott a néhány szó:

— Én boldog akarok lenni!...

A második csók elé már szomorú odaadással hullott, a csók közben a magas sűrű lombú fák mögül kikandikáló fehér homlokú villákra kellett gondolnia, meg a puha jószágú asszonyokra.

Az esküvőjük után külföldre utaztak. Baranyai gyengéden felsegítette a feleségét a vonatra. Az asszony elhelyezkedett a kényelmes ülésen, egy pillanatra végigborzongott rajta a jólét csöndes öröme. Az ura kivette a duzzadt pénztárcát, hogy borraivalót adjon a kalauznak. Az asszony meglátta a pénzt, valami torz undor csapott végig rajta hirtelen. A keze rábukott a tárcára:

— Tegye el fiam, még észreveszi valami gonosz ember, hogy ennyi pénzt hord magánál, az ember sohase lehet biztonságban.

A férfi odaadta a borraivalót a kalauznak. Mosolygott:

— Ne féljen drágaságom, tudok én vigyázni magamra, nem vagyok én gyerek!

Visszacsúsztatta a pénztárcát a belső zsebébe. Az asszony megkönnyebbülve sóhajtott fel, mintha lidéretől szabadult volna meg.

A vasút mellett poros levelű fák maradtak el, mint örök néma utasok, akik soha egyetlen vonatot sem érnek el idejében.

Az idegen városba este érkeztek meg. A lámpák, — apró tűszemei az este ébredő városnak — beragyogták fényükkkel az idegen utcákat. A szállóban lerakták holmijukat és vacsora előtt egy kis sétára indultak.

A férfi jókedvű volt és az életéből mesélt el az asszonynak egy pár vidám esetet. Az asszonyka udvariasan figyelt rá a szóra, néha már úgy érezte, hogy ez az ember egy kicsit meghódította. Egy

röpke meleg mosolyát már neki ajándékozta. Jókedvűen kacagott ő is a férfi mókáin. Valahogy ki-egyenlítettnek, megbékéltnek kezdte érezni az életét.

A férfi egy sarkon hirtelen megállt. Kiemelte a karját a puhán reátapadó asszonyka kezéből. A zsebe felé tapogatott. Egy vak koldus ült az utca kövén. A férfi belekotorászott a pénztárcájába és egy papirospénzt nyomott a koldus markába. A vak hosszan kántáló idegen köszöntéssel hálálkodott rá az adományra.

Az asszony riadt pillantása rákúszott az ura arcára:

— Alamizsnát adott? Miért adott?...

A férfi szeme csodálkozásra tágult:

— Miért ne adjak egy szegény vak koldusnak!...

Az asszony összerázkódott erre a szóra, mintha halottat látna maga előtt.

— Nem akarom, hogy adjon.

Az arcán zavart pirosság futott keresztül. A fejét felemelte a férfire. Most már határozott és parancsoló volt a hangja.

— Nem akarom, hogy adjon, ha velem van!

A férjben egy gyönyörű világ pillérei roskadoztak. Hát egy szívtelen, gögös teremtes ez az asszony? A ma este hirtelen középük bújt melegség újra jéggá fagyott. Újra megérezték, hogy idegnek egymás számára. Az a szomorú vak koldus a nyomorúságával idehullott a jókedvük elé és nem engedte kacagni őket.

III.

Mikor hazajöttek a nászútjukról, a tar fák ágain bűsümosolyával bágyadtan reszketett az őszi nap. Az első délutánon az asszonyka még fáradt volt az utazástól. Második délután már körülnézett az előkelő finom bútorokon, a sok tarka csecsebeesén, bohókás nippelen, amikkel az ura telehalmozta a lakást. Sorra végigörült mindenben, majd titkos meleg mosollyal a szekrényhez lépett és kivette belőle a legszebb ruháját. Magára öltötte és kiosont az utcára. Az ura ilyenkor az üzletben van elfoglalva. Végigsuhant egy pár utcán. A liget felé tartott. A délutáni nap szétterítette aranypalástját a lépései alá. Az asszony megállt egy pad mögött, amelyen egy kopott ruhájú fiatal férfi ült. Két fehér jóságú kezét rátapasztotta a fiatal ember szemére. A fiatal ember megismerte a kezét. Most ugyan finomabb és ápoltabb, mint néhány hónappal ezelőtt, — a csókja ráfulladt az ujjakra, az asszony kibontotta a kezét a férfi csókjából:

— Péter! Kuk!...

Ág Péter tekintete zavartan ömlött el az asszony ruháján. A puhán elomló redők, a finom szabás gazdagságot harsogtak feléje. A keze szégyenkezve babrált a kabátja kopott hajtásán, a száján félve buggyantak ki a szavak:

— Jól néz ki nagyságos asszonyom... végtelemül örülök neki!...

Kis keserű vonás futott el az ajka mellett. A cipőit nézte. Szürke, kitaposott nagy bakancsok voltak.

Csak panaszkodni tudott most. Az asszony a régi szép, szárnyaló szavakat várta a fiutól. A szíve forró kohójának zakatoló muzsikáját akarta hallani és ime... a gazdagság-pompájától meghátrált, álkáprázott gyávaság hunyázkodott előtte meglapultan, mint a sarokba kergetett eb. Szép,

lágysuhanású, meleg zenéjű szavakat várta, amelyeket a drogériástól sohasem hall... és ime a szakadt cipőről, a kis fizetésről, a drága kosztról, a szűk udvari hónapos szobáról kellett hallania.

A keze lassan rátévedt a ridiküljére. Egy papirbankó csúszott az ujjai közé. A szeme ijedt kereséssel bújkált a férfi arcán:

— Péter fogadja el tőlem ezt... kölesön, hogy meg ne bántsam vele... hiszen én csak segíteni akarok magán!...

A férfi kezében ottmaradt a bankó. Az asszony egy vágyó leséssel még várta a fellobbanást, hogy újra lángra kapjon előtte az élete tavasza, új erő villanjon fel az álmai elporladt boldog országából... a kék bankó összegyűrve ott heverjen a kavicson, mint egy rongy..., de mindez nem történt meg... Ág Péter egy csöndes gyáva mozdulattal zsebre vágta a pénzt... a szája lehullott az asszony, fehér kezére... de a kéz elrándult a padról... ki, a reá-hulló köszönetet rebegő száj alól... az apró lábak ideges gyorsasággal futva végigtopogtak a kavicsokon... csak messzire állt meg az asszony... figyelő lesése mégegyszer visszahullott az útra... a férfi lépései tovaörrentek a kavicsokon... a férfit, aki egy illatos nagy bankóval a zsebében gyávan most kotródott ki a boldogság kertjéből az élet füledt nagy, zsibvásárára.

Az asszony száján megvonaglott az undor:

— Koldus!...

És aznap este csókolta meg először melegen, a szívéből, a drogériást.

TOLL ÉS TÖR.

MAGYAR KÜLÜGYMINISZTER.

Mennyi mindent elértünk az utóbbi időben, amire valamikor mint ragyogó, csábító ideálunkra gondoltunk, szentül meglévén győződve, hogy ha ez álmaink földre szállanak: boldog örömmámorban fog úszni az ország! Ha arra gondoltunk, hogy magyar zászló alatt, magyar vezényszóra fog itt masírozni a magyar hadsereg, hangosabban dobogott a szívünk, mint az indulót verő dob; ha megcsillant előttünk a reménység, hogy külön vámsorompókat állíthattunk az ország határain, a közgazdasági virulás képei tűntek elénk; az pedig pláne legmerészebb álunk volt, hogy Budapestről magyar kéz igazíthassa államunk hajóját a külpolitika vizein. S ma mindez az álunk — eleven valóság és mégis szomorúan sóhajtottunk föl: adtál Uram esőt... Mert hiszen a magyar hadsereg az agyoncsontított ország határai közt marsol; a vámsorompók, sajnos, oly közel esnek Budapesthez és alig van mit védeniök tönkretett iparunkon és kereskedelmünkön, a magyar külügyminiszter pedig hajójával mindenfelé ellenséges szirtekbe ütközik. Pedig mégis örülünk kellene ezeknek a dolgoknak és iparkodnunk azon, hogy a magyar hadsereghez, a magyar vámterülethez és magyar külügyminisztériumhoz hozzá erősítsük az országunkat, hogy a nemzeti élet

míndez intézményeit ne értük légyen el hiába. Különösen a magyar külügyminiszerséget tartjuk fontosnak mai világpolitikai helyzetünkben és nagyon, nagyon megszívlelendőnek tartjuk a miniszterelnök ama bölcs szavait, hogy a jó és hasznos magyar külpolitikának alapja — a jó és helyes belpolitika. Egység, összetartás, konszolidáció, munka, az únosúntig ismételt és elégszer nem ismételt tanácsok, amelyek megfogadása a magyar külpolitika egyedüli alapja. Magyarország külügyminisztere tehát mai napság nemcsak a külügyminiszter, de a belügyminiszter, és minden miniszter, aki e célokra törekszik; sőt tovább megüink: külügyminiszter minden polgár, aki a rendet fenntartani, polgártársaival békében élni törekszik és dolgozik...

MEGINT KISÉRT A PAJZSMIRIGY.

Az orvostudomány csak nem hágy békét a pajzsmirigynek; lassan-lassan kisértik, hogy minden rossznak a világon a pajzsmirigy az oka. Legutóbb egy amerikai orvosi szaklapban jelent meg egy tudományos értekezés

arról, hogy nyakunk e mellő felületén elhelyezett kis szervnek nemcsak testi életünkre, egészségi állapotunkra, de még lelki tulajdonságainkra, jó vagy rossz cselekedeteinkre is óriás befolyása van. Különösen azok az asszonyok hajlandók mindenféle bűnre, akiknek a pajzsmirigyük rendellenes; a női erény egyenesen a pajzsmirigytől függ; férjek, ha nyugodtan akar-nak aludni, operáltassák ki hirtvéseik pajzsmirigyét; ha valami gonoszság történik, valaminek az okát kutat-juk, ne úgy kiáltunk föl, hogy: Keresd az asszonyt! — hanem úgy, hogy: Keresd a pajzsmirigyét!... Magyar-ország is, ha a kis antant pajzsmirigyét kivételhetné, mindjárt szebb jövőnek nézne elébe. S legnagyobb szük-ségünk volna erre az operációra a Lajtán túl legutóbb elhangzott beszédek után, Renner és Bauer uraknál, akiknek, tekintettel arra az ádáz gyűlöletre, ami ben-nük ellenünk lobog: aligha van rendben — a pajzs-mirigyük. Hajlandók volnánk legügyesebb sebész-tanárainkat kiküldeni, hogy hajtsák végre a nyakukon ezt a műtetet. Az operáció költségeit szívesen viseljük. Ha a műtét sikerül, jó; ha pedig bekövetkezik az, ami szokás-mondás szerint, sok sikerült műtét után szokott a beteggel bekövetkezni — még jobb...

MILIMÁRIK VESZEDELME (?) A

milimárikáról kiderült, hogy még nem is egészséges, tiszta budapesti vízzel, de oda-haza, sokszor mérges kútvízzel hamisítják a fővárosba szállított tejet, ami az egész-ségre sokkal veszedelemesebb. A fővárosba

tehát nem engedik többé szabadon behozni a tejet: ezentúl csak hatóságilag kimért tejecskében lesz rés-zünk. Ha egyáltalán lesz. Mert attól tartunk, hogy a vidéki disznók valóságos üdv-rőfögéssel, a baromfiak vivát-kodkodással és gágogással kísérik e rendel-keztet; ahogy mi a jó vidék hangulatát ismerjük a főváros ellen, inkább az apró és nagyobb marháinak önti a vályúiba a tejet, semhogy a fővárosba szállítsa. S Magyarország ismét az lesz, ami volt: tejjel-mézzel folyó Kánaán, de csak a malacok és baromfiak részére. Míg a falunak ez a hangulata meg nem változik, míg a falu be neni látja, hogy ha a főváros népét koplaltatja, végeredményében magának is árt; míg ki nem gyógyul abból a nyavalyájából, hogy zsákba, ládafiába gyűrje a tömérdek értéktelen bankót: addig semmiféle rendel-kezés, korlátozás, tilalom az éhez, elviselhetetlen drága-

sággal küzdő fővárosban nem segít. Papok, tanítók fel-adata volna, hogy a falú népét ebben az irányban at-neveljék, féktelen, káros pénzéhségből kigyógyítsák. Valóságos apostol-jarást kellene a kormány-nak ren-dezni az országban, hogy a népet felvilágosítsa: milyen veszedelmet idéz a saját fejére, ha mai erkölcsiéhez és elveihez ragaszkodik: inkább a disznónak, mint a fő-városi uraknak... A régi urak bizonyára bűnösök, ab-ban, hogy a föld népe ezt a gyűlöletet az anyatejjel szívta magába; azért nem ad most nekünk se tejet, se más egyebet...

AMERIKAI GYORSÍTOTT ELJÁRAS.

Néhai való nagyzajtjai Zajthay István tudva-levően felugrott a színpadra, hogy szétverje ott a vasasnémeket, — ez a jelenet ismétlő-dött most Newyork egyik színházában. Egy fiatalember átvette magát a rivaldán, nem ugyan a peleskei nótárius harcias szándékával, sőt ellenke-zőleg: azért, hogy a primadonnát ölre kapja és csattanós puszikat helyezzen el rózsásra festett orcáin, — mivelhogy, a bíróság előtt tett későbbi vallomása szerint, a művésznő oly csábosan énekelt: — Jőjj, jőjj és ölelj át! hogy e csábnak nem volt képes ellentállani. Nagyon érdekes volna, ha ez az amerikai ifjú példája iskolát csinálna; akkor a mi színhá-zainkban is nem egy hasonló jelenetnek lehetnénk tanui, mert hiszen ami azt illeti: a mi színpadainkon nem épen ritka a bűbajos művésznő, aki ugyancsak erős, sőt szinte leküzdhetlen próbára teszi az ifjabb (és öregebb) habitűk szenvedélyeit. Ámbár az is igaz, hogy nem egy színházi, kivált pedig orfeumi és kabaré-hölgyecskénél csak idő- és türelem kérdése az egész. Akit megigéz a művésznő csábos éneke, nem muszáj rögtön a színpadra rohannia, kövesse a kevésbé föltűnő, a nyilvánosságot nem annyira provokáló eljárást: szeparé, pezsgő, virág, ékszer — s legtöbbször nem marad el a siker. Az az amerikai ifjú, amerikaisan, csak gyorsította az eljárást. És ezen megbotránkoztak? Sőt még meg is büntették? Ha pedig a rendes, sablonos formák közt hódol be a színpadról hangzó felhívásnak a keringőre, akkor ezt egészen természetesnek találják. Ilyen különösek az em-berek...

Alpolgármesterek.

A legnehezebb problémák egyike olyan város élél-mezése, amelynek lakossága el van kényeztetve. Ilyen volt ez a mi Budapestünk a forradalomig, mert még a háború alatt is jól éltünk és alig éreztük valaminek a hiányát. Túlzás volna ezt egyedül az újból megválasz-tott Folkusházy alpolgármester érdeméül felróni, mert hogy a múltban Budapestet jól és bőségesen élélmez-ték, abban másoknak is volt részük. Kétségtelen az, hogy Folkusházy szakavatottsága és energiája nagy segítségére volt az intéző köröknek, akik benne föltét-lenül megbízható és értékes munkatársat találtak. Jól emlékszünk még arra, hogy mennyi támadás érte ezt a kitűnő tisztviselőt. Mindenért őt tették felelőssé. Ha a mézárósnak elromlott a húsa, Folkusházyt szidta, ha a viciné elrontotta a gyomrát, ennek is Folkusházy volt az oka. Szóval minden bajnak ő volt a kútforrása és a háború alatt szinte fogalom-má vált a mindig elé-gedetlen pestiek körében a neve. Ő azonban a köteles-ségteljesítés tudatában nem igen törődött ezekkel és mindig maga mellett találta akkori princípálisait: Bárczyt és Bódyt. Erős pártja volt a régi törvényható-ságban is, ahol gyakran elismerték érdemeit. Műkö-désén csak azok akadtak meg, akik nem tudták vagy nem akarták értékelni kiváló rátermettségét és min-denekfölött előrelátását, amelynek Budapest közönsége igen-igen sokat köszönhet.

Egy francia regény hőse egy elegáns megjelenésű, finom izlésű, rendkívül büszke diplomata, aki csak

azért maradt legényember, mert büszkesége még azt sem engedte meg, hogy megkérje egy leány kezét. Ilyen ember Rényi Dezső, akit több mint három évtizedes városi szolgálata alatt az alpolgármesterválasztásnál négy ízben mellőztek. Miért? Mert nem kilincselt és nem járt a kerületi kaszinókba udvarolni. Igazi, tetőtől talpig úri ember, akinek jó szíve és finom modora szálló-igévé vált. Ha valakinek egyszer Rényivel valami dolga akadt, a legnagyobb elragadtatással beszélt róla, mint olyan férfiúról, akinek még a régi elegáns világban is, alig akadt párja. A kopott frázis, hogy „a társadalom kedvelt tagja”, öreá valóban alkalmazható és nincs ember azon a nagy városházán sem, a hivatal-szolgától a podesztáig, aki őt őszintén ne szeresse és tisztelje.

Buzáth János dr., a harmadik alpolgármester szintén kitűnő tisztviselő. Vasakarátú, igazságos ember. Ha neki valami nem tetszik, azt ő aperté megmondja bárkinek is. Ezért nem nagyon népszerű, de akik közeléből ismerik, tudják róla, hogy a veseszületett őszinteségnél még csak a képességei nagyobbak. Éveken át a világítási és vízvezetéki osztály élén olyan eredményes munkásságot fejtett ki, ami a súlyos viszonyokra való tekintettel, a legnagyobb elismerésre tarthat igényt. Rövid idő óta a tanügyek élén áll, mert az ő erélyétől várták, hogy ezen a téren rendet teremtsen. Mert bizony itt nagytakarításra volt szükség és ő kiméletlenül, de pártatlan igazságérzettel nyúlt bele ebbe a darázs-fészekbe. Hosszú köztisztviselői pályáján neki is sok harcot kellett megvívnia, de erős karaktere ellenállott minden igaztalan támadásnak. Értékes munkaerő, elsőrangú szervezőképesség és szilárd jellem összpontosul benne. Még nagy hasznára lesz a főváros közigazgatásának.

A tuskó.

Írta: MAUPASSANT.

Pici volt a szalon, egészen beborítva festményekkel és diszkréten illatos. Tűz lobogott a széles kandallóban; a kandalló párkányára helyezett lámpa, melyet régi csipkeernyő borított, gyöngye fényt vetett arra a két személyre, akik csevegtek.

A hölgy, a ház úrnője, őszhajú öreg asszony volt, de ama szeretetreméltó öreg asszonyok közé tartozott, akiknek bőre ráncatlan, sima, mint a finom papír, és illatos egészen az eleven húsig áthatva azoktól az illatszerektől, amikben oly régóta fürdik: ha megcsókolja az ember a kezét, könnyű illat üti meg az orrát, mintha egy irisszel töltött dobozt nyitott volna fel.

A férfi régtől fogva barátja, aki agglégény maradt, hetenkint meglátogatta, hű kísérelője volt az élet utain. Egyéb semmi.

Pár pernyi szünet állott be csevegésükben s mindketten nézték a tüzet, gondolataikba merülve, amint előfordul olyan emberek között, akiknek nincsen szükségök folyton beszélni, hogy jól érezzék magukat egymás mellett.

Egyszerre csak lehullott egy parázsszal borított nagy tuskó. Fellobbantotta a tüzet s kilódította a szalonba, a szőnyegre gördült, szikrákat hányva maga körül.

Az agg hölgy, gyöngén sikoltva, fölállott, hogy meneküljön, mialatt a férfi egy rugással visszadobta a kandallóba a nagy széndarabot s eltaposta cipője talpával a köröskörül elszóródott égő parázsát.

Midőn a balesetnek minden nyoma el volt tűntetve, erős égés-szag áradt szét, s a férfi újra helyet

foglalván barátnőjével szemben, mosolyogva nézett rá.

— Látja, — mondotta, a kandallóba visszakerült tuskóra mutatva, — ezért nem nősültem meg soha.

A hölgy egészen megütődve, a nők tudnivágyó furcsa tekintetével nézett rá, s azt kérdezte:

— Hogyan lehet az?

— Oh, annak egész története van — mondotta az öreg úr — elég szomorú, csúnya története.

— Régi barátaim nagyon meglepődtek a köztem és egyik legjobb barátom; Jules nevű barátom közt hirtelen beállott elhidegülésen. Nem tudták megérteni, hogyan válhatott két bizalmas, két elválhatatlan barát, amilyenek mi voltunk egyszerre csaknem idegenekké egymás iránt. Nos, elhidegülésünk titka ez volt.

Hajdan mindketten együtt laktunk. Sohase váltunk el egymástól; és a barátság, mely bennünket egymáshoz kötött, oly erősnek látszott, hogy semmi se lett volna képes szétszakítani.

Egy este, mikor haza mentem, Jules azzal az újsággal fogadott, hogy meg fog nősülni.

Ez úgy a szívembe nyilallott, mintha megloptott vagy megcsalt volna. Ha egy barát megnősül, annak vége van, egészen vége. Egy nő féltékeny szerelme, ez a gyanakvó, nyugtalan, érzéki szerelme sehogy sem fér össze azzal az erős, őszinte ragaszkodással, azzal a lelki, szívbeli és bizalmi kapcsolattal, mely két férfi között fennáll.

Lássá, asszonyom, bármilyen legyen a szerelem, mely őket egymáshoz fűzi, a férfi és a nő testben, lélekben mindig különbözik egymástól; két hadviselő fél marad; másfajtaból valók; mindenkor kell, hogy egy győztes és egy legyőzött legyen, egyik úr, másik rabszolga; majd az egyik, majd a másik; sohasem egyenlő felek. Megszorítják egymásnak a kezét, a szenvedélytől remegő kezeket, de ez a szorítás sohasem olyan erős és őszinte, mely megnyitja a szíveket, teljesen megismerteti őket egymással az őszinte, erős, baráti szeretet hevében. A bölcsök ahelyett, hogy megnősülnének és gyermekeket nemzenének, mintegy vigasztalásul öreg napjaikra, akik magukra hagyják őket, inkább egy jó, állandó barátot keresnek meg abban a szellemi közösségben, mely csak két férfi között állhat fenn.

Végre is az én Jules barátom megnősült. Felesége csinos, bájos, élénk, göndör szőke hajú, gömbölyű kis asszony volt, aki úgy látszott, hogy férjét imádja.

Eleinte keveset jártam hozzájuk, attól tartva, hogy feszélyezem őket, úgy éreztem, hogy útjukban vagyok. Ők azonban magukhoz vonzottak, szüntelenül hívogattak.

Lassankint levett a lábamról ennek az együttélésnek ellenállhatatlan varázsa s gyakran ebédtem náluk és gyakran, ha éjjel haza értem, gondoltam arra, hogy példáját követem, megnősülök, midőn most egyszerre olyan szomorúnak találtam üres lakásomat.

Ők, akik szeretni látszottak egymást, sohasem hagyták el egyik a másikat. Egy délután azt írta Jules, menjek el hozzájuk ebédre. Elmentem.

— Barátom, — mondotta — ebéd után rögtön el kell mennem sürgős ügyben. Nem jövök haza tizenegy óra előtt; de pontban tizenegy órakor itthon leszek. Számítottam rád, hogy azalatt mulattatod Bertát.

Á fiatal asszony nevetett:

— Különben is az én gondolatom volt, hogy önt meghívjuk, — mondotta.

Megszorítottam a kezét:

— Helyesen gondolta.

Barátságos, hosszas szorítás volt rá a felelet. Nem vetettem rá ügyet. Asztalhoz ültünk és nyolc órakor Jules magunkra hagyott.

Alig ment el, egyszerre bizonyos feszültség támadt köztem és az asszony között. Még sohasem voltunk egyedül s jóllehet bizalmaszkodásunk naponta növekedett, a bizalmas együttléti új helyzetbe hozott bennünket. Eleinte haszontalanságokról beszéltem, semmitmondó dolgokat mondtam, amikkel megtöri az ember a kínos csendet. Ő nem válaszolt rá és szemben ült velem, a kandalló másik oldalán, fejét lehajtva, a semmiségbe bámulva, egyik lábát kinyújtva a tűz felé, mintha mély gondolatba merült volna. Midőn kifogytam a mindennapi gondolatokból, elhallgattam. Rémitő nehéz néha beszéd-tárgyat találni. S aztán újból éreztem a levegőben valami láthatatlant, valami kifejezhetetlent, azt a sejtelmes sugalmat, mely az embert előre értesíti egy más személynek minket érdeklő, jó vagy rossz, rejtett szándékairól.

Jó ideig tartott ez a kínos csend. Aztán azt mondja nekem Berta:

— Tegyen egy tuskót a tűzre, barátom, láthatja, hogy mindjárt kialszik.

Fölhívtam a fászládát, mely éppen azon a helyen állott, ahol az öné, s kivettem egy tuskót, a legvastagabbat és függőlegesen helyeztem el a többi, háromnegyedrészen elégett darabra.

Újra csend állott be.

Néhány perc múlva akkora lánggal égett a tuskó, hogy arcunkat égette. A fiatal asszony rám emelte szeméit, melyek idegeneknek tunként fől nekem.

— Most már túlságos meleg van, — mondotta — ülünk oda a pamlagra.

S helyet foglaltunk a pamlagon.

Azután hirtelen a szemembe nézve kérdi:

— Mit tenne, ha azt mondaná önnek egy nő, hogy szerelmes önbe?

Azt feleltem fölöttébb megzavarodva:

— Becsületemre, erre az esetre nem gondoltam, aztán meg asszonya válogatja.

Erre fagyosan, idegesen nevetni kezdett. Ez a nevetés finom pohár törésének hangjához hasonlított. Majd hozzá tette:

— A férfiak sohasem merészek, de hamisak.

Elhallgatott, majd folytatta:

— Volt-e már valaha szerelmes, Paul úr?

Megvallottam, hogy igen, voltam már szerelmes.

— Mesélje el nekem, — mondotta.

Elmeséltem neki valamiféle történetet. Figyelmesen hallgatott rám a helyeslés és megvetés esalhatatlan jeleivel s hirtelen közbeszólt.

— Nem, ön nem ért ehhez semmit. Hogy a szerelem igazi legyen ahhoz, azt hiszem, szükséges, hogy megzavarja a szívét, megfeszítse az idegeket és elveszítse a fejet; szükséges, hogy — hogy is mondjam? — veszélyes, sőt rettenetes, csaknem bűnös, csaknem szentségtörő legyen; hogy az árulás egy neme legyen; azt akarom mondani, hogy szét kell szakítani minden akadályt, törvényt, ba-

rát köteleket; ha a szerelem nyugodt, könnyű, véssélytelen, törvényes, szerelem az?

Nem tudtam mit válaszolni s felkiáltottam magamban: „Oh, asszonyi ész!”

Beszéd közben közönyös, ártatlan arcot vágott és a párnákra támaszkodva elnyult, fekvő helyzetbe került, fejét a vállamra hajtotta, szoknyáját kissé fölemelte, láthatóvá tévén piros selyem harisnyáját, melyet a tűzhely fellobbanása koronként megvilágított.

Egy perc múlva megszólalt:

— Félek öntől.

Tiltakoztam ellene. Hirtelen a mellemre borult s anélkül hogy rám nézett volna, így szólt:

— Ha azt mondanám, hogy szeretem önt, mit tenne?

S mielőtt még szavakat találtam volna, hogy rá válaszoljak, átölelte a nyakamat, hirtelen magához vonta fejemet és ajka oda tapadt az enyémhez.

Ah, édes barátnóm, biztosítom önt, hogy nem álltam kötelnek. Hogyisne! Megesalni Julest? Szeretőjévé lenni ennek a kis bolondos, romlott és ravasz, kétségkívül rémitően érzelmi nőnek, akinek a férje már nem elég! Szüntelenül elárulni, folyton megesalni, a szerelmet élvezni a tiltott gyümölcs, a veszéllyel való dac és az elárult barátság pusztító vonzóerejéért?! Nem, ez sehogy se volt inyemre. De mit tegyek? Józsefet utánozzam? Nagyon ostoba, sőt mi több, nagyon nehéz szerep, mert ez a nő beleélte már magát a hűtlenségbe, fel volt tüzelve s lihegett a szenvedélytől. Oh, aki sohasem érezte száján egy magát odaadni kész nőnek forró csókját, az dobja rám az első követ...

Végre még egy pillanat... nemde, ön érti? Még egy pillanat és... én... nem, a nő... bocsánat, a férj lett... vagy inkább lett volna, midőn borzasztó zaj talpraugrasztott bennünket.

A tuskó, igen, asszonyom, a tuskó kiesett a kandallóból a szalonba, földöntötte a lapátot, a tűzellenzőt, messze gördült, mint a tűzfergeteg, meggyújtva a szőnyeget és egy karosszék alatt állapotodott meg, mely kétségkívül tüzet fog.

Mint az örült, rohantam oda, s mialatt visszairgattam a kandallóba a megváltásomra jött tüzet, hirtelen föltárult az ajtó. Jules lépett be egész vigan.

— Szabad vagyok, — kiáltotta — két órával hamarabb véget ért az ügy!

Igen, barátnóm, a tuskó nélkül tetten ért volna. Vonja le ebből a következményeket!

Volt rá gondom, hogy hasonló helyzetbe többé soha, de soha se kerüljek. Majd azt vettem észre, hogy Jules hidegen fogad. Felesége alkalmasint aláaknáztatta barátságunkat s lassankint elidegenítette tőlem a barátomat s nem jártunk többé egymáshoz. Nem nősültem meg. Ezen, ugyebár, nem fog ön többé csodálkozni.

Baróti Lajos fordítása.

Őszülés ellen

:: használjon amerikai ::
D. Dyon Hairrestorer-t.
Nem hajfestőszer, hanem a haj eredeti színét adja vissza.
Ára 30 korona és a postaköltség. 40 Kapható

CITY-drogeria IV., Eskü-ut 5 és HONVÉD-drogeria I., Attila-körut 2.

Itéletidő.

Megbolondult az idő is,
akárcsak az emberek.
Napok óta bömböl, ordít
a bakonyi fergeteg.

Ordít, visít és sikongat:
Szakgat, tép mindent vadul.
Nem pihen egy percre se meg,
bömböl szakadatlanul.

Ablakomat tépi, rázza:
rémesen üti, veri.
Valaki be akar jönni;
sarkából emelgeti.
Még a gyertyaláng is táncol
s ajtó s ablakréseken
Mint valami pokoli sip
süvölt a szél rémesen.

Régi, rossz versben olvastam:
Zúg a szél a tengeren —
és zúgása, ordítása,
félek, örülte teszen.

Én nem félek! Bár már tenne!
Ha megörült a világ,
ha csak szennyét, mocskát, bűnét
Zúditja vadul miránk:
hogya vége jónak, szépnek
s az élet csak kárhozát —
hogya már józanul élni
csak ostoba áldozat:
legyek én is örült, mint te
zord bakonyi fergeteg —
Örült, bitang, ordító, vad,
mint a tisztelt emberek...

Vértesy Gyula.

SAISON.

Fájdalmas elmélkedések.

szept. 18.

A lámpaernyő vörös selyme részegen izzik az égő-
sárga villanyláng felett. Hajnali kettő. Künn az őszi
susog.

A pesti polgár, ismeretlen szobák mélyén, ki tudja,
milyen gondok vagy örömek után, könnyű mosolygással
szüresöli az álom mézborát. Elmult, lehervadt az idő
törzséről a szegényes virágzatú ma, sőt már törölgeti
homályos szemeit a keleti firnamentum horizontján a
neuraszténiai holnap. Ó, mert nem hoz új mimikát arcu-
latján csak egy csepp örömtől, nem hozza bevégeztségét
keserű tegnapiaknak, nem röpi frissillatú lehetőségét
igaz reményeknek, csak újrafestettségét kendőzi elint
és elmult heteknek, havaknak, ó, mert mit tudja a cse-
des lelkű ember, mit főznek holnapra a hangos-gonoszak.

Elöttem könyvek... Bertrand de Born, az örökre

elmult troubadour (ó, Alienor királyné hogy szeretted
öt) halkán kopogó sorokban zengi, vallja, hiszi:

Az élet, királynőm, gyönyörű titok,
Felelj — kérdezlek — mosolyoghatok?
Ha eléd lépek — lovag lép eléd
Gondold: előttem a Hódolat áll
De ne feledd: minden élet vége halál.

A kékszemű, hívőszívű férfi-szentek, a rajongó
Bernard de Ventadourok, a jámborszavú, szeplőtelen
klástromlovagok (ki látta őket öreg, flandriai képeken
mosolyogni?), az élettrózsaszínében lubickoló champagne-
tavaszok, ó drága XII-ik század, a te elmult szépdieső-
ségű korod aranyporától égnek a rejtélyes izzású sorok,
melyek a könyvben az élet titkát zengik. Az életünkben
minden, ami szép volt, mint egy-egy ritka metszet,
vagy mint valami gyönyörű kötésű könyv, halaványan
felérző verssor, drága fájdalokat emlékező dallam-
foslány, vagy mint virágszagú álomba ringató novella,
úgy tűnik elő a multból az agyidegek asszociáló játé-
kában. Mondom, ami szép volt... és a ma?... és a
jövendő kulesolt titokládája? — — — A *mát* emberek
csinálják, a jövőt a Ma szövögeti. Nincs okunk sokat
remélni. Dante, Petrarca, Csokonai sohasem próbálgat-
ták felhúzni a jövő kútjának vedrét: ki tudja, hátha az
utálatos varangy terpeszkedett volna benne.

Csak egy van, ami az öröm szűzi lángját felénken
élesztgeti: az ismeretlen boldogság hite (dogma: túl a
temetőn = kívül az életen — jegyzi meg Schopenhauer).
De az igazság soha nem a *mát*. Ez az egyetlen víga-
szunk. Tehát a jövőbe kapaszkodunk, a bizonyosság
negatívumába. Ez minden, amit tehetünk.

Olyan bánatos dolog a reggeleket nézni beteges
derűpalástjában, amint így kezdődő őszkor a lombok
kivánczozón, eseten a nedves földre fanyarodnak. Min-
den emberi tudat az őszi időszakán a természet-
szemlélet melanchóliájának fázisába jut. Ez a *tudat*
által előcsiholt *érzésfolyamat* pengeti ki a szentimen-
talisták könnyeit. A költő finom metaforákban keresi
az őszi gyönyörűségeinek kiélési lehetőségeit, a tudós
halvány elméleteket formáz a sejtek és színek bomlá-
sáról, a botanikus az időszakok racionalizmusát ügyeli
a természet életvonalán, a paraszt időt kémlel az őszi
repece fejlődésére, az asztronómus új matematikai de-
terminanst keres az őszi napéjegyenlőség csillagászati
tételéhez és így végig a világelmélet minden megnyil-
vánulásán át más és más színekben, más és más gondo-
latkiváltódásokban csorbul elénk a meghatározott év-
szak-egység: az őszi.

A halál és az őszi, mint gondolatformák, egy vég-
következtetés organizmusai. A költői pesszimizmus
penészes ideológiája az őszi hangulataiból erjeszti az
életdefetizmus megkapó aranyfűstjét. Ó, tudom, rideg
analitika ez, tudom, mások és sokak, poétaszívek, álma-
tag lelkek, szerelmes-szomorúak, ifjú élet-kezdők és
elmúlásra topogó aggok lelke éjszakáján gyönyörű
színek világát gyűjtja az őszi, új megnyugvások, új
érzésszenzációk csíráit harmatozza szívükre a herva-
dás temetővilága, de ki szabhat körlátot az okokat
kereső gondolatnak, ha a szivárványos hangulatok má-
morító portálja mögött sivár, keserű hazugságot talál.

„Az ősziről felesleges tudomást venni — mondja
Wilde — igen, felesleges, mert élni akarok. A szimbolu-

mok szörnyen aggasztanak. Talán beszéljünk a tavaszról."

Ime, az ősz és a halál gondolata mint együttélő és összeható gondolat az ember intellektusában... Költői szuggesztió — mondja lekicsinylően a hüvös-agyú férfiú és mégis álmodozva, révetegen sétál a zörgő őszi avaron.

— — — — — Az absztrakt élet-gyönyörködés — minden életheletőség legkulturáltabb formája — csak úgy lehet tökéletes, ha a köznapi emberélet akcióit (társadalmi nexusok gyakorlását) a tudat alá tudja homályosítani, avagy ha azokat csupán ösztönösen aktíválja. Az absztrakt életszemlélet — életgyönyörködés — csak befelé élő lehet, tehát csak gondolatokban élheti ki magát, keresve, szimatolva finom ösztöneinek szétsugarazásával más kulturagyak eszmealkotásait, melyek a gyönyörködés tüzeinek mindig újabb, színesebb lángjait lobbantgatják. A fizikai magány sűriti legnépesebbre a gondolkozó idegek eszmevilágát. A maradék nélkül való életgyönyörködéstől — hipotézise: absztraktumokból élő gondolatakción — spontán szakad el minden parvenü pompa. Ennek mértéke a fantázia szárnyaló erejének lehetőségeitől függ. Ó, csodálatos a kulturfantázia biborműhelye, amint reflexiók kábító vibrálásában, a tudás és logika, a sejtés és megérzés, a valóság és költészet, a szentimentális illúziók és tragikus realitások, a külön absztrakt életgyönyörűségek minden fázisát reflektálja a hidegen élni, élvezni tudó emberi tudat számára.

Ó, milyen csodálatos átívelni a magányos gondolatnak ezernyi életek felett, sorsok felett, bánatok felett, örömek felett a susogó éjszakában és megérezni a sápadt-nézésű hajnali esavargó szemében az elesügedt, lefáradt gyűlöletet, halkra világított szobák baldachinja mögött elfúlt szerelmesek ájult egybefonódását a szeretetben, hallani, érezni a fantázia fényvonalainak izzó zengéséből távoli homályos szögletekben, talán Párisban avagy itt Pesten, a hajnali várakozás reszkető türelmetlenségében vonagló, asszony lázastorkú, zavart féltékenységet, látni a dunai elevátorok alatt a szikes földön, zsáktömegek enyhe ágymelegében a szebb világról megadottan álmodó munkást, látni, kísérni rejtélyes gondolatsugarakkal a hatalmas terebélyű szállodák lépcsőházi homályának ezüst vértjében sanda szemek villanását elkerülni akarón, lapultan lesuhanó kokottot, vergődést, vívódást a puskacső előtt, átélve, átlílegve az öngyilkosságra készülő akaratát pozitívumokban, mikor még halvány érzésszalagokkal visszafűzi magát az élethez, negatívumokban, mikor már csak elnyűtt közhely számára az étellel adódó világérzet, s akarata elhamvadva, avagy tökéletességre fokozódva (pszichiáterek sem ismerik ez idegfunkeiót) megrántja a ravaszt.

És látva és érezve a fantázia munkáját, hideg, avagy nekibuzdult szemlélettel, amint besugarazza az absztrakt egyéni életgyönyörködésbe mindazt, ami az érző, létező, lélekző világban történik és történhetik a szükségességek vonatkozásaiban, színesen, melegen, a való élet forró szívedobbanásával az élet szépségének hite lángra buzdul.

Az intellektus fantázia nélkül szürke, mint a hamu. Az intellektus tűzhelye a fantázia.

... a lámpaernyő vörös selyme részegen izzik az égősárga villanyláng felett. Hajnali három. Künn az őszi susog...

Mados György.

Magyar ének 920-ból.

Nem, asszonytól nyertem,
nem is borban letem,
de igaz nagy búbanatból
szakad ki a kedvem,
nem vettem zsidóktól,
se pórtól, se gróftól,
de vettem a mindenható
bévülvaló jóktól.

A farkas, a bárány,
haláltáncot járván,
szegény magyar életünkön
csak tűnődök árván:
nincsen, aki vétót,
szívetverő szép szót
parancsoljon a magyarra:
testvérek, elég volt!

Testvérek, a kedvem
a szívemből serken:
hagyjátok, ó hagyjátok a
szívetekre tennem —
a haragvó lélek
sokszor, sokszor téved,
de a bévülvaló jóság
soha meg nem téved.

Mily szépek lehetnének,
csak már békülhetnének,
csak már egymás örömében
örömet lelhetnének —
bár egyetlen percere
maradhatnánk csendbe,
tudom, minden igaz ember
egymásra ismerne.

Egyik kezem jobbrul,
másik kezem balrul,
fogjátok meg, tudom, a sors
megint jóra fordul —
az én kedvem éled,
máris hitem ébred,
tegyétek a szívetekre,
úgy leszen az élet.

Nem asszonytól nyertem,
nem is borban letem,
de igaz nagy búbanatból
szakad ki a kedvem,
nem adom zsidóknak,
se pórnak, se grófnak,
de od'adom mindenkinek,
csak jót akaróknak.

K. Regös László.

Augusztus.

(Kis regény.)

Írta: PAJZS ELEMÉR.

— Szép asszony, finom egy asszony, meg köll hagyni!

Últek a barackfa alatt, nyáriasan, kényelemben. Az esti szellő meglegette az ingük ujját és jótékony hűsét legyezett a nyakukba. A toronyba rakott tűzfára kezdtek felfergődni a tyúkok, otromba szárnycsapkodással. Csak ismételt kudarcok után jutottak fel a rakás ormára, ahol a kakas már javában pislogott, lehervadt taréjjal. A falábú foltozógárda, akinek a felesége fésűt árult a hetipiacon, szintén ott hűsölt az udvaron, élvezettel pőfékelt egy hosszúszerű pipából és a merev botlábával ákombákomokat karmolt a homokba.

— Prima egy nő, én mondom.

A harangozó lelkes volt, a cipész unott. Tenyerébe hajtotta a fejét és olyan bágyadt-szomorú volt, mint a megöntözetlen virág. Csak az agya működött frissen. Fúrge fényszóróként világított rá élete elmaradt darabjaira. Megfurdette fényében a budai inasesztendőket, a Városmajorban átledérkedett vásárnapokat, a terézkörúti segédeskedést, a verőfényes páros sétákat. Izét, szágát érezte a multnak, édes sűrű szirupként izgatta az inyét s most megkopasztva, kiraboltan áll itt, mint a megnyesett fák, amiket időtlenre csonkít a kertész. Szép volt, no, hiába, szép volt... És utánna — hú, meg tudnám magam pofozni — jött ez a buta szerelem, a vézna Eszti a fényes, imádkozó szemével és ejnye-cvajba lőttek a szabadságnak. Köllött neki Pestre gyönni a köröstyanyjához? És köllött nekem mindjárt tüzet fogni? És ha már tüzet fogtam, köllött mindjárt pap elé menni? Okos ember nem nőszül. Kinek milyen a természete. Nekem nem való. Rájöttem. És ha már megtettem, legalább Pesten maradtam vóna!... De nem, nekem köllött ez a kisvárosi suszteráj... Az istállóját a marha eszemnek! A süket apja kótyagosra beszélt a fejem... addig járt a szája, amíg ráálltam. Nem vót nehéz dőga, hiszen mindég önállósítani akartam magam. Most itt az önállóság. Köszönöm szépen. Besavanyíthatom.

— Pest... Pest... — sóhajtozott és a nyitott kertajtón át elnézett a vasúti állomás felé, ahonét napjában kétszer tüszkölő vicinális karikázik a boldog paradicsomba, amelyből őt a bilincses házasság, talán örökre, elkergette. Olyan reménytelen volt a szeme, mint a gyereké, akitől elszedték a játékaikat.

— Tudja maga mi az: egy nagyváros? Mi? Tudja maga? Ha tudná, nem így beszélne!

A harangozó, mintegy delejes vonzásnak engedve, szintén a vasúti állomás felé forgatta a fejét, de a szeme mégis a cipészek konyhájában volt; ahol a cipészné felgyúrt ujjakkal forgolódott a spórhert körül, melyről jószagú párák karikáztak a magosba.

— Higyje meg egy ilyen asszonyért érdemes. Szedlacsek felütötte a fejét.

— Fenéket. Egy asszonyért se érdemes. Ez éppen annyi, mintha az ember fölkötné magát egy szegre, hiszi? Az ember idegyön eltemetkezni. Nem élet az, ami itt van. Fenét élet. Higyje el, hogy nem az. Pest az más, tudja. Pest az egészen más. De magának hasztalan beszél az ember!... Mi van

itt, lássa, a nagyvendéglő, meg az iparegylet és kész. Merje mondani, hogy nincs igazam... Ugy-i, hallgat? Na lássa! Hát jó, rendben van; ha nincs más, nincs más; mondjuk, hogy lemegyek az egyletbe; mit érek vele? Máriásozzak krajcárba? Vagy hallgassam, hogyan tusszög az esztergályos a snuptubáktul, amit fölszippant a szőrös orrába? Azt már nem, Tóni. Ott még nem tartunk... Ha legalább egy jó billiárdasztaluk vóna, de az sincs nekik; ami van, olyan, mint egy gyúródeszka; a labdák mindig megúlnak a falak mellett, alig lehet őket elpiszkálni...

— Mit is keres maga máshol mulatságot, amikor egy ilyen asszony mellett melegedhetik? Nincs ennek párja az egész megyébe se. Friss, mint egy ital víz, takaros, mintha katulyából húzták vóna ki és milyen tiszta, nagy ég, milyen tiszta! Egy porszem nem sok, de annyit se látni a lakásba...

Szedlacsek kelletlenül hallgatta. Fölpattintotta az órája hátsó födelét és elnézte, hogyan forog, motoszkál a sok kis kerék. Unta az egészet. Az öreg, süket, minden munkából kigyöngült apósát, akinek csak annyi hasznát venni, hogy a libákat legelteti, kukoricát morzsol a malacoknak és ivóvizet hord föl a kertből, mert az udvari szivárványoskút vize ihatatlan. Dolgozni, nem dolgozik, de az asztalnál kettő helyett vesz ki a tálból. És már-már a vízhordást is sokallja! Legszívesebben a macskával játszik, egy hatalmas vörös döggel, körülpántlikázza a nyakát, a vállára szoktatja, csiklándja-cirógatja... És ezt a Tónit is unja, azt a harangozót, akinek mindig a más felesége tetszik. A magáét folyton csak verte, pedig kettő is volt néki. De hát ha már itt lakik a házban, muszáj érintkezni vele, nem vagyunk vademberek.

— Ért is ez az élethöz. Majd mit mondtam, mihöz ért. Reggel fölcsetlik a toronyba, harangozik, délbe harangozik, este megint harangozik. Ha tűz van, kongat, ha valaki leteszi a kanalat, megcsendíti a lélekharangot, kitűzi a toronyablakba a fekete zászlót és a templomajtóba kiírja, ki a halott, hány esztendeig élt. Másra nincs néki gondja. És lefekszik és fölkel és eszik és iszik. Mi köll néki más? Akár Pest, akár Piri-pócs, néki egy fene...

A tulaóráát visszacsúsztatta a zsebébe, fölkel a székről és otthagya a harangozót. Kiállt a kapuba, papucsban, ingujjban, ahogy volt. A frissen meszelt fal jó mészillatot lehelt, ezt szagolta és a vastag ezüstláncát csörgette közbe. Épen ballagtak haza a tehenek a nagyrétről éktelen kolompolással. A por, amit a sok mozgó láb fölvert, megköhögötte Szedlacseket. A házigazda, Gucsmi, kinyitotta a kaput, mú-ú-ú, mú-ú-ú, jöttek be a tehenei nyálázó szájjal, duzzadt tőggel. A rőfös-üzlet előtt egy kis inas, olló a nyakába kötve, egy méterrel bökdöste arrébb a teheneket, nehogy a járdára illetlenkedjenek. Lassan elvonult a csorda, a por leülepedett és Szedlacsek még mindig ott állt. A szeme bánatosan fénylett, mint a vágóhídra cipelt borjúé. Mit csináljon, elnézte a templomot, az aranygombot, meg a keresztet a toronytetőn, mekkora lehet ez ha lehozzák ide a földre? Addig nézett a magosba, míg már a nyaka is megfájdult belé. Most az iskolára irányozta a tekintetét, az alsó ablaktáblák homályosra meszelve, nehogy a fiúk az utcát nézzék a tábla helyett. Most ki voltak peckelve az ablakok, az inasokat oktatta Szikora tanító úr. Épen énekóra volt; a sok egészséges

torok rikkanása hetykén kicsapott az utcára; nem is csuda, hogy a száználmasan nyekergő harmónium nem tudott fegyelmet tartani közöttük. A templomkertben öreg, rozszant padok várták az asztalost; selyemgyári munkáslányok szoktak ülni rajtuk estelente szerelmes fináncokkal és borbélylegényekkel; a csillagokat nézik és ha felhős az ég, akkor egymást. A sarki fűszeresnél estét csináltak; bevitték a gálicosládát, meg a trafikláblát és egy horgosvégű bottal lekényszerítették a rolót. A lakásban elindították a gramofont. Szedlacek megtorpant, mintha mellbevágta volna. A zene foszlányai ott keringtek körülötte, ingerkedtek vele, ezer sziszegő kigyónyelv.

— Jaj, mikor hallok megint katonabandát? — jajdult fel fájdalmasan.

Most három fehér ruha villant ki a homályból. A ruhák egyre közelebb jöttek.

— Hé, Tóni! — kiáltott be az udvarba. — gyöjjön csak egy percre, nem hallja?

De hallotta. Már ott is volt.

— Kik ezek, nem tudja?

De tudta.

— Pestiek.

Szürkén, közömbösen mondta.

— Pestiek.... — újrázta el Szedlacek, gyönyörrel, mintha cukrot szopogatna.

— Hát! — mondta a harangozó.

— Meglátszik rajtuk... Nézze csak, milyen más a járásuk mingyárt... és a ruhájuk, oda süsön... Mifélek, nem tudja?

— Az Obetko-lányok. Minden nyáron legyönnék az öreganyjukhoz.

— Minden nyáron legyönnék... minden nyáron...

A harangozó a maga nehézkes, keresetlen eszéjárásával persze nem értette meg, hogy a három fehér ruha egy egész elmerült világot buktatott felszínre Szedlacek agyában, hogy a forró gondolatok úgy nyüzsögtek a fejében, mint méhek a kaputárban és hogy a hosszú, bamba, ájtatos tekintet, amit a lányok után küldött... Eh, semmit nem értett meg a harangozó, semmit...

— Hát persze! — mondta. — Mi van ezen esudálni való?

— Semmi, — szólt a cipész zavartan.

A három fehér ruha ekkor már a szentháromság felé libegett.

Reggel megint elment a három fehér ruha a műhely előtt. Szedlacek kezében megakadt a kalapács. Felkelt a kis háromlábú székről, honnan kinézett az ablakon, még a műhelyajtóba is kiállt. A piacra mentek. Az egyiknek a kezében halháló volt, a másikéban cekker. A cipész orrába szírpantotta a levegőt, mintha a friss fiatal szagukat akarta volna megsejteni. Pest jutott eszébe, a sok-sok gyönyörű nő, a szédítő illatfelhők, amik az ilyen jóruhás nők nyomában járnak, a szabad nyakak és a selymes kis hajak a nyakakon.

— Úgy este, hat óra felé az Andrássy-úton, barátom... csekélység... — mondta egy képzelet valakinek.

Aztán visszazsállt a megnyírt országából a pocsek, rühös földre. Nézte a műhely orrán a rikító firmatáblákat: „Szedlacek Lőrincé úri és női cipész“. Kétoldalt rosszszabású otromba cipők voltak pingálva. „Ettől a táblától ugyan senki se kap kedvet, hogy cipőt csináltasson nálam“ gondolta. Aztán az

ablakot nézte, a „kirakatot“. Egy pár gyerekcipő volt benne, meg két pár női, egy félcipő, meg egy hosszúszerű, prima munka; közöttük bokszenőcsők, meg cipőfűzők. És az ablaktáblán is ott virított aranybetűkkel a neve.

— Ez az egész... ez minden... mondta. És annyi gyász volt a szavaiban, mint mindszentek napján a temetőben.

Nagy ívben, mérgesen elhajította a cigarettáját és visszament a műhelybe. Rámás tükör lógott a falon, elébe állt, nézte magát a zöld eszmatkötényben, a csirizes ujjait, borostás állát. Sehogyan volt megelégedve a tükörbeli képmásával. A legszebb, a legdaliásabb szeretett volna lenni, duzzadó érszény, drága angol ruhák... Hogy mért? Hát izé... istenem... a fehér ruhák miatt. Maga elé képzelte a legkisebbet a lányok közül, aki halhálót lóbált a kezében, a húsosat, jómellűt; látta a piacon a halaskofák előtt, akik földre terített gyöleson árulják a nagyját, sajtárokban a kicsinyjét, látta, amint lehajol és kivillan a formás, meleg, fiatal lábaszára...

— Hú, a teremtésit!...

Estefelé cigarettáért ment a fűszereshez; ott találta a lányokat. Szalagot válogattak és viháncoltak hozzá.

— Mi tetszik, szomszéd úr? — kérdezte a segéd már harmadszor. Úgy el volt merülve a nézésükbe, azt se tudta, hol van. Oly merően, hosszan nézett a kis kövérré, hogy ez önkénytelenül is elmosolyodott és összesugott a nénjeivel, akik felkopták a fejüket és lopva Szedlacekre pillantottak. Szedlacek remegő ujjakkal sorakoztatta be a királycigarettákat a tárcájába, vagy kettőt el is tört a nagy izgalomba és kifutott az utcára. Úgy tüzelt a homloka, lüktettek az erei, hogy azt hitte, szétpattan a feje. Leült a padra a templomkertben, nézte a cigarettája füstjét, amint lassan eloszlik a levegőben és a körmeivel ideges marsót dobolt a pad támláján.

— Ha én ezt egyszer amúgy istenigazába magamhoz szoríthatnám!

Vacsora után, alighogy a száját megtörülte, a vízpartra vitték a lábai. Arra lakott az öreg Obetkoné, kényelmes, nagy, kertés házban. Gyönyörű udvara volt az Obetkonénak, olajzöld tírják sötétlettek benne oly rendszer volt a frizurájuk, mintha borbély nyírta volna meg őket. A virágágyakban ritka tulipánok, dagadtfejű duplaszekfűk, bársonyos rózsák virítottak szép testvériségben és kiöntötték a jószagukat az utcára, mintha csak illatszerbolt előtt ment volna el az ember. Az öreg Obetkoné naphosszat a virágai körül forgolódott, nem volt jobb dolga. Nagykarimájú szalmakalap ült a fején, mint a bolgár kertészeknek. Nyeste a bokrokat, hernyózta a fákat, ollóval nyírta a gyepszőnyeget.

Már csillagok pettyegtek az eget, az utcák elnéptelenedtek, csak a koresmaajtókon ömlött ki láрма és sörszag.

Szedlacek lassan, tolvajmód közeledett a ház felé.

Az udvar közepén ült a család, fehér kertibútoron. Az idősebbik lány énekelt, a kis kövér hegedült. A cipész belesett a kerítés aranyhegyű vaslándzsáin.

— Ezer lándzsa vigyáz rá, — gondolta boldogan.

A kis kövér Stefi állt ott, az asztal mellett, a lámpa világa, mint valami bengáli fény megsütötte

az arcát. Fogta álla alatt a hegedűt és selymesen cirógatta a húrokat. Az öreg Öbetskőné arcán földöntúli gyönyörűség játszott, csak a glória hiányzott még a feje körül. A lányok anyja széles tokával, csillogó arccal, szinte gögösen ült ott. „Az én testem, az én vérem, én szültem őket!” — hirdette a nézése.

(Folytatjuk.)

INNEN-ONNAN.

Nászünnepe Ullmann Adolf báró családjában. A nemzet rekonstruálásának nagy munkájában különös értéket kell tulajdonítanunk azoknak a cselekvő energiáknak, azoknak a teremtő képességű erőeknek, amelyek lepusztult közgazdaságunk területén újra virulást vannak hivatva létrehozni. Egész közgazdaságunk, egész pénzügyünk fejlődése tanúságot tehet róla, hogy e cselekvő, teremtő energiák sorában mindig elsők között volt baranyavári báró Ullmann Adolf, főrendiházi tag, a Magyar Általános Hitelbanknak, pénzügyünk hatalmas várának e vezére. Báró Ullmann Adolf nevével rendesen a közügyek terén találkozhatunk, — mostanában azonban nem mint a nagykonceptiójú közgazdasági vezéregyéniség, de mint családapa lépett a közérdeklődés homlokterébe. Családi örömnünnepekről hoztak hírt a lapok: Baranyavári báró Ullmann Adolf főrendiházi tag és felesége Lichtenberg Ella fia, báró Ullmann György tartalékos tüzérfőhadnagy oltárhoz vezette a belvárosi plébániatemplomban Oett Erzsébetet, Oett Aladár és felesége Gutzjahr Róza leányát. Az a tisztelet és becsülés, amely Ullmann Adolf bárót és családját körülveszi, alapja annak a mély rokonszenyűnek, amellyel e hír általában találkozott; s ha rá, mint közgazdaságunk egyik vezérére az elismerés fénye hull, ez a rokonszenv örömmel üdvözli most benne az *embert*, a családapát.

Terjed a vegetariánizmus. Tudvalevő dolog, hogy a vegetáriánusok szektájának a régi jó időkben vajmi kevés híve volt. Szinte ujjal mutogattak arra a ritka tüneményre, aki előnyben részesítette a hónapos retket és salátát a zamatos, hizlalt rostélyos mellett; sőt hajlandók voltak még az elmeállapota normális voltát is kétségbe vonni. De hát változnak az idők és változnak az emberek: Ma a vegetáriánusok gárdája egyre szaporodik s a hajdan oly tigris-étvágyú Budapest ma már valóságos fővárosa — a növényevőknek. A főváros panaszkodik, hogy a közönség a halásági sertéshúst sem vásárolja, holott húsz százalékkal olcsóbban kapható, mint másutt: potom százhusz koronaért jegy nélkül kaphatunk egy kilót! Igen ám, de ha a nagyközönségnek még ez a potom százhusz korona is drága és inkább a főzelék, az olcsóbb gyomortöltelék felé hajlik, aminek távolról sincs ugyanolyan tápértéke, de hát ki vehetné ma figyelembe az egyszerű táplálkozás arany szabályait? A vegetáriánizmus ellenségei azonban azzal vigasztalhatják magukat, hogy a zöldség-félék árát is oly rohamosan emelik, hogy ma holnap már a réparetekkel való táplálkozás is oly drága lesz, mintha csak a legfinomabb roszbőffel laknánk jól. S akkor aztán megint visszatér a közönség a húsevéshez, ha ugyan addig végképp le nem szokik róla; aminthogy a legjobb lenne leszokni — egyáltalán mindenféle evésről...

Haláltánc — vagy az élet tánca? Ajánljuk tudós orvos-tanároknak azt a problémát: derítsék ki, vajjon a világháború után nem valami titokzatos bacillus-hozza-e egész Európát szenvedelmes rángatózásba? Bacillusok, amelyek akkor kezdenek csak működni, amikor — muzsikát hallanak. Valóban;

a tánc divatja járványszerűen tört ki és dúl az egész óvilágban, sőt, azt mondják, a tengeren túl is. És e tekintetben győztes és legyőzött államok miben sem különböznek egymástól, táncolnak ott, ahol a győzelem, táncát járhatják és táncolnak azokban az államokban is, ahol úgy kell táncolni, ahogy az ántánt füttyül. Nálunk Budapesten is előnekelhetjük e dalt: a Csap-utcán végig-végig, illetőleg nemcsak a Csap-, de minden utcán végig-végig-végig, minden házban tánciskola nyílik. S ha valaha, úgy most mondhatjuk el igazán, hogy vulkánon táncolunk, amikor félelmes társadalmi erők forronganak a mélységekben. Vajjon haláltánc-e ez, amit a vén Európa jár? Vagy — semmi köze ennek a táncjárványnak a világtörténethez? Egyszerűen a fiatalság követeli és veszi ki jussát az életörömből, amelytől a világháború oly hosszú időn át megfosztotta? A diplomaták megrontották az életet évek hosszú sorára, az államférfiak, politikusok még most sem kapnak észbe, hogy komolyan és gyorsan igyekeznének a megrontott életet régi, egészséges kerékvágásába visszazökkenteni, — a fiatalság azonban mindezzel nem törődik, a fiatalság csak magával törődik — és táncol!

Ami ki van zárva. A szabómunkások sztrájkolnak, bér emelést kérnek, amire a mesterek azzal felelnek, hogy kizárták a munkásokat. Nem akarunk a kérdés érdemébe becsatlakozni, de rokonszenyűnk mindenesetre a gyöngébb fél: a munkások mellett van, mert úgy tudjuk, hogy ha a munkások jól tudnak szabni, a mesterek még jobban tudnak — árat szabni. A természet rendje szerint ugyan a szabók volnaak arra hivatva, hogy az emberiséget feltöltöztessék; de ahelyett a mester urak most abban mesterkednek, hogy az embereket a horribilis árakkal levetkőztessék. Egyébként pedig reméljük, hogy a bérharc mielőbb kölesönös engedés alapján véget ér; abban pedig egészen bizonyosak vagyunk, hogy a harc eredménye az lesz, hogy megint drágább lesz a ruha — ezt megjósolni nincs szükségünk a Bellághné tudományára. De akármilyen lesz a harc eredménye, ez az eredmény minket egyáltalán nem érdekel. Ruhát már a mai árak mellett is csak a hadimilliomosok tudnak venni, — egészen mindegy tehát, ha egy öltöny árát 5000 koronáról esetleg fölemelik 7-10.000 koronára. A munkások most ki vannak zárva, s hogy mi, jámbor középosztálybeliek, akár a régi, akár az új árakon új ruhát vehessünk, — az is ki van zárva.

Az aranyfogak. Egy fővárosi fogorvos műtermében történt ez az eset, amely nagyszerűen jellemző a mai *vagyon-elitolódási* viszonyokra. Beállított ugyanis a fogorvoshoz egy derék jóképű falusi asszony, leányával, aki szakasztott az a fíros-pozsgás édesanyja volt, fiatalabb kiadásban.

— Doktor úr, — mondta a tejben-vajban fürdő jó vidék kiesáttató arcú képviselője — elhoztam a Rozi lányomat, csináljon neki három aranyfogat.

Az orvos leültette a Rozikát, belenézett a rózsaszájába és konstataulta, hogy olyan ragyogóan ép fogsorta van, hogy a Kalodont-reklám a föld alá süllyedhet mellette szegényletében. Amiért is álmélkodva fordult az asszonysághoz:

— De hát kérem, mért csináljak én a Rozi kisasszonynak aranyfogakat, amikor egyetlen hibás foga nincsen?

Az asszonyság végigmértte a doktort, büszkén, fölényesen:

— Nem baj. Azért csak rántsa ki neki vagy három fogát és csináljon helyette aranyat. Mert a szomszédunkban, a Gozsóné lányának is van két aranyfoga, — hadd legyen az én Rozikámnak három...

A legérdekesebb a dologban az, hogy megtörtént. S ékesen tanuskodik az új idők mellett, hogy yonul be a falura a pénz — és a kultúra...

SZÍNHÁZ.

Maria del Carmen.

— A Magyar Színház bemutatója. —

Egy hatásvadászó, hangos drámát mutatott be a Magyar Színház, nyilván felbuzdulva a darab nagy párisi sikerén. Az író *José Felín J. Codina* nevével eddig még nem találkoztunk s a vele való mélyebb megismerkedésre ez a nemesebb költői igényekkel nem nagyon törődő író nem csábít. A darab ötletei a jólismert spanyol romantika kelléktárából valók s a máz, amellyel az író a régi díszleteket bevonta, nem értékes, nem érdekes, nem is új. Spanyolos népszínmű, kasztanyetákkal, vásárral, kikiáltóval, szerelemmel, bosszúval, törrel és naldoklással.

A Magyar Színház látványos keretet adott a darabnak; költséges, fényes és cifra előadásban hozta színre. A darabot Andorffy Ida, Törzs, Tarnay és Vágó játszották s dicséretükre legyen mondva, igyekeztek belevenni a darabba a lehetőség szerint minden lelki elemet és finomságot, amit az író elfelejtett belealkotni.

F. M.

Az *Intim Kabaré* új műsort mutatott be; a kis színház műsorában különös nagy sikere volt az *Éljen a jósnő!* bohóságának. Sas Ede, friss szellemével megírt darabjának, amelyben kivált *Virágh Rózi*, *Rónay Géza* és *Német Nándor* arattak sok, még nyitltszini tapsot is. Osztozott az est sikerében *Forró Pál Színész* című vígjátékával; *Balassa* Emil operettje, *Vig Miklós*, *Kaposi Andor* és *Somló Ferenc* apróságai is igen tetszeltek, az énekes, táncos magánszámokkal egyetemben.

A Revü Színházban minden este zajos sikert arat Lincke világhírű operettje, a *Lisistrata*. Az ünnepély központjában *Honthy Hanna* áll, aki csillogó tehetségével és kellemes hangjával a fővárosi színházi közönség tetszését rövid ittléte alatt megnyerte. Méltó partnerei *Berezelly Magda*, *Tompa Béla*, *Horty Sándor*, *Gállai Nándor*, *Fülöp Sándor* és *Vajda László*. A balletkarból, mely grációzusan illeszkedik az operett-kerebe, *Pásztory Lola* és *Badacsonyi Anci* válnak ki.

A Mult és Jövő hangversenye. A Mult és Jövő október hó 12-én rendezti a Vigadóban az idei évadban első nagy hangversenyét, amelyen a fővárosi művészvilág legkiválóbb képviselői: *Gál Gyula*, *Törzs Jenő*, *Balassa Jenő*, dr. *Pogány Ferenc*, *Jakobovits J.*, *P. Gerő Erzsébet*, *Demény Artúr*, *Bihari Sándor*, *Sebestyén Rózi*, *Márkus Dezső* fognak fellépni. Jegyek a Mult és Jövőnél, VI. Podmaniczky utca 39.

IRODALOM.

Surányi Miklós: A szent hegy.

Surányi Miklós új történelmi regénye: A szent hegy*), a trecentó régi Budapest regénye. A kor, amelyet felidéz, IV. László királyságának utolsó két éve, amelynek morbid levegőjében egy dekadens társadalom él s vesz részt, pártokra szakadva, az uralomért való, ármányokban és büntényekben gazdag leleményű harcban.

Ezt a kort, a régi és népies történelemlékek nyomán, a népfantázia másnak képzel el, mint amilyen valószínűleg volt. Kun László emléke úgy él a tömegben, mint erélytelen kéjencé, a kunok az ország megrentőiként szerepelnek, akiket, mert az isteni és emberi bűnök fertőjébe merültek, ledér életmódjuk miatt átokkal sújtott az erkölcs öre, az egyház. Ma már tudjuk, hogy mindez aligha volt egészen így. Kétségtelen, hogy a kalandos életű László, — akinek anyját: Erzsébetet is azzal gyanúsították, hogy kedvese volt Joachim bán-

nak (Pektárynak) s az urát, V. Istvánt megölte, — nem tartozott a makulátlan életű fejedelmek közé, szerette a bort és a szerelmet s a hitvesi hűséget, amely a nápolyi Erzsébethez (Izabellához) fűzte, nem vette sokba, hibáit azonban fejedelmi kortársainál is megtaláljuk, erényeit viszont csak kevesekben. Lászlóról ugyanis azt kell hinnünk, hogy kivételes tehetségű ifjú volt, bátor és elhatározott katona, akinek nagy része volt abban, hogy helyesen felismerve a helyzetet, Magyarország a Habsburgok mellé állt a Przemyslelkel való mérkőzésben s Rudolfot, akinek egy püspök s egy Hohenzollern nürnbergi várúr küldött csak, nem jelentékeny segítséget, győzelemhez juttatta Ottokárral szemben a Morvamezőn. Hasonló erélyt tanúsított László a szentszékekkel szemben is, amely már akkor minden módot megragadott, hogy belügyeinkbe avatkozzék s hogy soha sem sikerült olyan nagy befolyásra szert tennie hazánkban, mint a külföldön egyebütt: épp királyaink erélyes magatartásának köszönhető, így Lászlónak is, aki, például a budai zsinatot úgy oszlatta föl, hogy megtiltotta a budai bírónak — regényünk hősnének — hogy a zsinatot élelmezze. László belpolitikája is rokonszenves előttünk. Természetszerűleg a saját hatalma érdekében, de a királyság erősítésére is, László, a kiskirály olygarchákkal szemben, két tényezőre támaszkodott: politikailag: a tömegekre, katonailag: a kunokra. László demokrata volt: tömegesen, egész vidékek, foglalkozási ágak szerint nemesített, lévén a nemesítés az alkotmány sáncaiba való befogadásnak, a jogkiterjesztésnek egyedüli módja, oltalmába vette a polgárságot s a nemzetiségeket is. Ami viszont a kunokat illeti, kitűnően felismert érdek kapcsolta hozzájuk. A sokféle széthúzó nemzetiségnek ugyanis László idején a kunság volt egyetlen szilárd magva, az egyetlen fegyveres, katonai erő, amelyre a középponti hatalom feltétlenül számíthatott és támaszkodhatott. Ezért akarták a kunságot, a király, sőt: a királyság egyetlen erős fegyverét, kicsavarni László kezéből, hogy így meggyöngítve, könnyebben legyőzhessék őt, a németujvári grófok: a Kőszeghyek, Ottokár, s később a nápolyiak, László sógora, a Martell Károly apja, ezért követtek el mindent, hogy a kunoknak az európai közvélemény és a szentszék előtt rossz híret keltsék, ami annál könnyebben sikerült, mert a külföld körülbelül éppen olyan jól volt informálva rólunk, magyarokról, mint ma, a szentszék viszont, amely túrt az a fantasztikusan léha, sőt pszichopathologikusan erkölcstelen életet, amely a rendházak legtöbbszörében európaszerre folyt, s amelynek némely hajmeresztő jelenetével, a margitszigeti kolostorok és zárdák életéről szólván, Surányi regényében is találkozunk, a szentszék örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy az istentelen, barbár és pokoli kun fajzat ellen fellépjen, egyrészt, mert ezzel, gyöngítvén Lászlót, jó szolgálatot vélt tenni a kedves nápolyi háznak, másrészt, mert alkalmat talált arra, hogy egy füst alatt a súlyos egyházi adókat, amelyeket a lyoni zsinat vetett ki a magyar papságra, egy füst alatt esetleg be is hajtsa. A történelem rehabilitálta Lászlót és felderítette az összefüggéseket a trónkövetelők diplomáciai intrikái és a kunok szerepe között, kiderült, hogy nemcsak a szenteknek, de a szentszéknek is maga felé hajlott a keze, amellyel a rossz adóst: Lászlót kiátkozta.

Így a történelem.

A regény háttérének kirajzolásánál azonban a szerző nem az új történelemírást hívta segítségül, hanem a régi krónikákat, a chronique scandaleusokat, amelyek a legtöbb esetben méltán érdeklik jobban az írókat a tudománynál. A regény háttérében a krónikai Magyarország képét találjuk. A kunok: duhaj, mulatós,

BÉLYEGVÁLASZTÉKOT megbízható **Pátkai Jenő** gyűjtőknek küld

bélyegárúháza Budapest, VII., Rákóczi-út 14. Bélyeggyűjtemények és régi levelezések vétele a legmagasabb árban. — Új árjegyzék 2 korona bélyeg beküldése ellenében.

*) Második kiadása most jelent meg. Megrendelhető A Hét könyvostályában.

léha fajta, a király: gyönyörű szép dalia, akinek azonban egyetlen gesztusa sincs és szőke feje körül sátrani bűnök lidércfény-glóriája ragyog. A történelmi Magyarország azonban Surányi regényében csak: háttér. A regény nem a Magyarország regénye 1290-ben, de: Budáé sem. Buda rajzában viszont mit sem vethetünk az író szemére.

Budáról, életéről, szerepéről ebben a korban, egy-séges képünk fenn nem maradt. Az bizonyos, hogy nem állt az események középpontjában, nem volt irányításukban döntő szerepe. Kis német város volt Buda, ahol békén megfértek egymás mellett a német, az olasz, az izmaelita és a zsidó. Gazdasági gócpont volt, nem politikai, a politikai döntések a periferiákon értek meg, a kor három nagy kérdése, a cseh-, a kun- és az egyházpolitikai kérdés körül Buda csak egynek az eldöntésében vett részt olyanformán, hogy apácáknak és számtalanoknak járó sokféle adókat, révpénzeket, vásárvámokat nem fizette, miért is interdictum alá vétetett.

A regény háttérében a magyar viharok morajlanak 1290 táján. A középtérben a szent hegy: Buda emelkedik ki az egyházzal való harcában. Az előtérben pedig egy szenvedelmes és rajongó szerelem áll, a gyönyörű Erzsébet hercegnő és a budai bíró szerelme. Kun László Budájáról, (a szó igaz értelmében Lászlóé volt Buda: rendületlenül királyhű), Kun László Budájáról csak adattörmelék maradt fenn a számunkra.

E sok, bár kétes megbízhatóságú adat alapján, sőt egyenest belőlük építette fel Surányi az ő Budáját és népesítette be gazdag képzelmenek érdekes alakjaival. Az egykori Budát Surányi a történelem köveiből rötta össze. Leírásai roskadoznak az adatok rendkívüli gazdagságától és az olvasó csodálkozva látja, hogy a sok rom, roncs, muzeális tárgy, pergamentlevél, írás, mint támad fel, elevenedik meg, él, Surányi könyvében. A pénzek a kisasszony napi vásáron csörögnek a kereskedők kezében, az ártáblázatokból szenvedélyes alku lesz, a faltörő gépek, szuroköntők, kopják félelmet keltően működnek a budai ostromon, a régi intérieurökben kigyúl az olajmécs, az ódon kandalókból recsegve ropog, lángol a fa, az összezsugorodott csizmák kisimulnak, ismét fényesek és elindulnak a rég megrepedt harangok megszólalnak, a bársonyok, brokátok, selymek eleven urak mozgásától ráncosodnak, gyűrődnek, suhog-nak, zizegnek, a zsidók várják a messiást, az olaszok konspirálnak, a németek kitartóan verekednek, apácák és szerzetesek forrón és gyötrődve szeretkeznek, a történelmi adatok sokasága nem öli meg az életet, nem merevíti viaszfigurává az aktorokat, akik e régi Budán előttünk ágálnak, kétségtelenül nem életre galvanizált múmiák, hanem igazi, élő emberek, akiket az író a magyar középkor borával itatott le, sok, a képtelen babonák, tilalmak, átkok útvesztőjében, kábultan és kissé mámorosan, inkább ösztönszerűleg, semmint öntudatosan keresik a boldogság útját, épp úgy, mint a mai emberek s a különbség csak annyi, hogy 1290-ben a saját boldogságuk lehetősége elé az emberek egészen más mesterséges akadályokat emeltek, mint emelnek 1920-ban. A páncélban is lehet mozogni, csak másként, mint a frakkban, s Surányi emberei ugyancsak mozognak, cselekednek, sőt majd felveti némelyiket bő és tüzes vére. Buda képe sem: dioráma, van levegője s a Margitsziget fűt az igazi tavasz borítja lombokba. Az iskolázott történelem-bűvár tudománya és az ékes szavú

író gazdag képzelme együtt teremtetten ezeket az alakokat, egyforma részük volt a régi Buda felidézésében, az összefüggés a történetíró és az íróművész között nyilvánvalóan kölcsönös és egyértelmű. Az író feltámasztó erejű képzelmenek dúslombú fája a történelemtudomány humuszában rejti gyökereit.

A regény: korrajz. Tulajdonképpen az egyház és Buda mérközésének regénye. Cselekménye nincs s a szerelem a király heves és pompás nénye, kit állítólag fivéréhez is szerelem fűzött, s Wernher budai bíró között: nem gerince a regénynek, csak izzó aranyfőal, amely itt-ott, némely feledhetlenül forró, szenvedelmes, rajongó lírájú jelenetben felbukkan. Az író egybekapcsolja Buda sorsát a bűnös életű apácafejedelemszszony: Erzsébet sorsával, Buda Erzsébetért lakol, Budában Erzsébetet bünteti az egyház, akit Erzsébet nyilvánosan megsértett azzal, hogy megcsúfolva szüzességi fogadalmát, nőül ment a cseh helytartóhoz, Rasenberghhez. Wernher, a budai bíró szereti Budát és Erzsébetet is szereti, valamelyiket azonban fel kell áldoznia a bosszúálló egyháznak. Hosszú harc után a férfi, nem a szerelmet választja, hanem munkáját, alkotását, Budát. Erzsébetet visszaküldi a zárdába s Buda fejlődése elől elhárítja az egyházi átok súlyos akadályát, miután előzetesen helyreállította győzelmes harcban a város presztizsét. Wernher életének nagyszerű konfliktusa az öngyilkosság gesztusával zárul: a budai kirohanáskor keresi és megtalálja a halált. Az író nem erőlteti, hogy Wernher és Erzsébet szerelmének reflexét lássuk Buda és az érsek háboruskodásában és, hogy nem erőlteti, ez művészte előkelőségének egyik bizonyysága: Wernher elesik, Erzsébet visszamegy Margit nénye szigetére. Kézai Simon mestert megöli a tavasz, László király orgyilkosok áldozata lett, Buda kibékül az egyházzal s Itália felől jön már estei András, az utolsó kicsit talni Árpád. Érezzük: itt egy korszak lezárult.

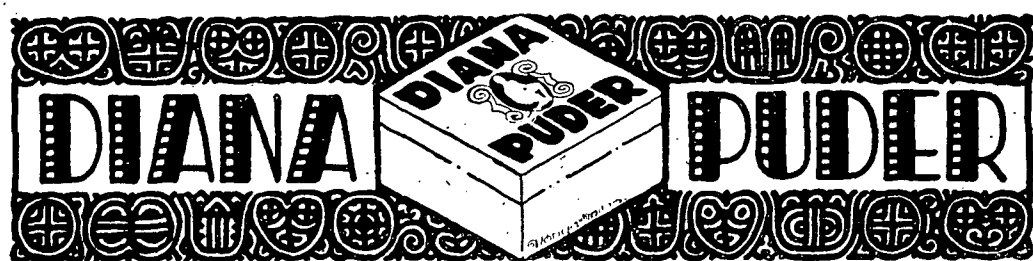
Csak egyetlen szereplő menekül meg épen e világégből, Wernher fia, László, ki, mint tudjuk, később Vencel alatt, ugyancsak bíró lett Budán.

Surányi kormegérzékítő ereje némely jelenetben szinte gobineau. A regény nincs tendencia híjával. A magyar faj államalkotó képességét csodálja benne az író, amely mindig a legnagyobb türelmességet tanusított minden nemeztiség (például: német, román), minden felekezett (izmaelita, zsidó) iránt, emellett azonban kifelé, önállóságáért, függetlenségéért eredménnyel szállt szembe nemcsak a csehekkel, de még magával a pápával is. A tendencia azonban, miként az író más szándékai, célzatai is csak megvalósulva, a megkonstruálás módjában jut kifejezésre, ő mit sem mond. A regény azonban mindent megmutat, kifejez, megéreztet. S bármint bűvik is a történet duzzasztó selyemfátyola mögé az író személye, a munkán keresztül egy finom és előkelő író profilját sejtí az olvasó, íróét, aki csukott szemmel álmodja a múltat, nézi az életet. De jól látja.

Fodor Gyula.

Magyar Helikon. Egy prospektus van előttünk, melyben a Rózsavölgyi könyvkiadó cég bejelenti, hogy a magyar irodalom klasszikus alkotásait az eredeti első kiadások nyomán sorozatosan meg fogja jelentetni. E vállalkozás jelentőségét éppen ma nem kell külön kiemelni. A magyar szellem

kincseinek összegyűjtése ma vigasz önmagunknak, bizalmunk erősödése jövőnkben, oly elsőrendű kulturális feladat, melyet már a régi tegnapok során el kellett volna végezni. Minden örömről és elragadtatásunk kifejezése mellett nekünk itt csak egy megjegyzésünk van. Ennek a „Magyar Helikon“-nak a megteremtését a bibliophil-érzék vezeti; nyilván „pazar, izléses, művészi kiállítású” kötetek fogják pótolni a már meg nem szerezhető első kiadásokat. Öröm lesz látni ezt a gyönyörű kis könyvtárt. De ki fogja olvashatni? Ki helyezheti el házi könyvtárának szentélyében? Az egyes kötetek legmagasabb ára 1000 korona, legalacsonyabb ára 400 korona. Féltünk, hogy ez megint csak a gazdag emberek mulatsága lesz s a magyar nép széles rétegei elől ismét elzárják a magyar szellem kincseit. Nem lehetne egyszer már olvasó, de mégis szép, teljes és hiteles kötetekben kiadni a magyar klasszikusokat, miként azt egyes kiadók Jókai műveivel már megcsinálták?

IV. Károly és a délszlávok. A monarchia nagy összeomlása előtt Bécsben és Budapesten a délszláv kérdés megoldásával és a horvát-bosnyák-dalmát probléma új kiépítésével akarták megtalálni a menekülés és a mentés útját, amely a gyors békekötés árán az új világ felé vezetett — volna. Lakatos Sándor, a *Virradat* szerkesztője a bolsevik elnyomás napjaiban, összegyűjtötte az utolsó Wekerle-kormány idejéből való dokumentumokat, vallomásokat és az államférfiak emlékezéseit; így alakult ki az a szenzációs érdekességű könyv, mely az utóbbi évek világtörténelmi jelentőségű — és reánk sorsdöntő — eseményeit merőben új megvilágításban adja elő Lakatos Sándor könyve: *IV. Károly és a délszlávok*. 24 koronáért kapható A Hét könyvostályában.

KÖZGAZDASÁG.

Igazgatóváltás. Margittai dr. Neumann Miksa, a Magyar Jelzáloghitelbank ügyvezető-igazgatója, tekintettel azokra a felszaporodott teendőkre, amelyek reá, mint a bank leányvállalatának, a Magyar Város és Községfejlesztési r.-t.-nak vezérigazgatójára, ezen vállalat kiterjedt és folyton fejlődő üzletköre mellett hárulnak, a Jelzáloghitelbanknál viselt állásától való felmentését kérte. A bank igazgatósága teljes elismerésével azoknak a nagy érdemeknek, melyeket dr. Neumann Miksa sok évi buzgó és sikeres munkájával a Magyar Jelzáloghitelbank körül szerzett, a kérelemnek eleget tett, ennél fogva dr. Neumann a jövőben egész tevékenységét kizárólag a Magyar Város- és Községfejlesztési r.-t.-nak fogja szentelni.

Az Élelmiszerkereskedők Árúforgalmi Részvénytársasága folyó hó 18-án tartotta évi rendes közgyűlését Rohony Gyula v. b. t. t. nyug. államtitkár elnöksége alatt. A közgyűlés az igazgatóság által előterjesztett 1918—1919. és 1919—1920. évi zárszámadásokat elfogadta és elhatározta, hogy a kimutatott 572.176 korona 91 fillér tiszta nyereségből a tartalékok megfelelő dotálása után, osztalék fejében 360.000 koronát, azaz részvényenként 30—30, összesen tehát 60 koronát fog kifizetni. Ennek megfelelően az 1918—1919. és 1919—1920. évi osztalékfelvételre a „Mercur” Váltóüzleti Részvénytársaságnál (V., Fűrdő u. 3.) kerülnek beváltás alá. A közgyűlés Chawanne Miksát és Schwarez Ernőt, a „Mercur” Váltóüzleti Részvénytársaság igazgatósági tagjait, valamint Fellner Izsót, a vállalat igazgatóját, az igazgatóságba beválasztotta. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen Ungár Ede, a vállalat eddigi ügyvezető-igazgatója, vezérigazgatóvá nevezetett ki.

Angol-Magyar Posztó- és Textilkereskedelmi r.-t. cég alatt Budapesten, a Wiener Kommerzialbank közreműködésével, 12 millió korona tőkével vállalat alakult, amely angol posztóárúk behozatalával fog foglalkozni. Angol posztógyárosok a részvénytársaságnál szintén érdekeltséget vállaltak. A vállalat vezetői Köstler Henrik vezérigazgató és Szigeti Imre ügyvezető-igazgató.

Roessemann és Kühnemann r.-t. részvényeit a legközelebbi napokban vezeti be a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank a budapesti tőzsdén. Közgazdasági szakkörökben általánosan tudott dolog, hogy a szóbanforgó vállalat nemcsak a magyar gépipar elitjéhez tartozik, hanem hogy speciális szakmájában (kis vasutak drótkötélpályák, siklopályák, függőpályák) európai hírre tett szert. A vagonok és kocsik faalkatrészeit fafeldolgozó gyárában maga állítja elő, ezenkívül pedig

nagy vasszerkezeti gyára is van. Évtizedes működése alatt a cég Magyarországon általános becsülésre tett szert és a legnagyobb fogyasztók állandó ellátásával dicsekedhetik. Budapesti gyárán kívül, mely Kühnemann Pál vezérigazgató és Mann Miksa igazgató vezetése alatt működik, a cégnek Prágában is van gyára, fióktelepei pedig Bécsben, Lembergben és Zágrábban dolgoznak. Szerencsés üzletvezetésénél és nagy tőkeerejénél fogva a vállalat rendkívül nagy és értékes készletekkel bír és úgy budapesti, mint prágai gyárait teljes üzemben tudja tartani. Üzleti telepein kívül úgy Budapest mellett, mint Prágában nagy telkei vannak, anyagi prosperálásának mértéke pedig, hogy a tízmillió korona alaptőkével bíró részvénytársaság (50.000 db. egyenként 200 K névértékű részvény) a december 31-én lezárt üzletévre 10 százalék, azaz 20 K osztalékot fizetett.

HETI POSTA.

Dr. Vértessy Gyula, Veszprém. Örülünk neki, hogy ugyanaz a törvényszék, amely egyik versét izgató hangulatúnak találta, most minden vád alól felmentette és így teljesen rehabilitálta.

Sz. M. Szeged. „Szonett” versét legközelebb megjelentetjük, de a másikat nem! Kérünk újabb dolgokat.

Sz. B. Kanizsa. Bizony-bizony igaza van, lehet még nagy író is, — de előbb még sokat kell tanulni.

Sz. S. Nyíregyháza. Az „Este” című legközelebb hozzuk. Kérem küldjön többet, hogy azokból kiválogathassuk a nekünk legjobban megfelelőket.

Felélős szerkesztő és kiadó: BOROS JÁNOS.

Vasúton is, postán is egyelőre bármely hangszert szállít *Sternberg* budapesti (Rákóczi út 60) hangszergyára. Tanácsos tehát sietni a megrendeléssel, mert köztudomású hogy a szállítási korlátozás hamarosan bekövetkezhet, s azután a luxusadó később jelentékenyen meg fogja drágítani a hangszereket.

Burján és Társa, divatszalon, IX., Ráday-utca 8., I. emelet 6. újból megnyit. Legmodernebb női ruhák és kalapok, olcsó átalakítás.

223

FELTÜNŐEN GAZDAG VÁLASZTÉK:
remekszép nyakkendők, uri fehérneműk és kézelőgombkészletekben

Nyakkendőház

IV., Kigó-utca 5. (Klotild-palota)
és V., Deák Ferenc-utca 14. szám.

STERNBERG HANGSZERGYÁR
Rákóczi-út 60. (Saját palota.)

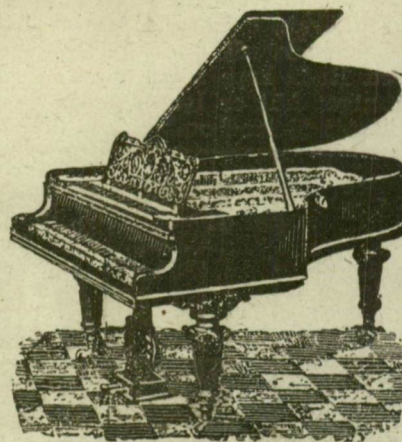
Amerikai és egyéb külföldi gyártmányu, világhírű zongorák és pianók.

„Etofon” beszélőgépek

tökéletesített új modelljei!
Világhírű művészek teljes hanglemez-repertoírja.

Az összes hangszerek legfinomabb minőségben! Meszterhegedűk, gordonkák, fuvolák és tárogatók. Zenekari rézfúvós hangszerek, cimbalomok és harmoniumok. Bél-, selyem- és acélhúrok. Saját húrfontóda gépzemre. Zongora bérlet. Vidékre való szállításokat legpontosabban eszközölünk. Hangszerek javítását szakszerűen végzünk.

Telefon: József 60-68.

SZŐNYEGEKET

régi hibásakat is, a legmagasabb árakon vesz vagy cserél

TUDUK TIVADAR szőnyegjavító és tisztító telepe
VI., Dálnok-utca 12/a. Telefon-szám: 46-68.

46

GULYÁS PÁL
FŐURI CIPÉSZ

BUDAPEST
IV., KAPLONY-U. 3.
GRÓF ANDRÁSSY-PALOTA.

105

POLOSKAIRTÁST

hat havi jótállással vállalunk

„Standard” poloska-molyirtó társaság.

182 Belvárosi elsőrangú cég.
Kossuth Lajos-utca 14. Telefon-szám: 82-74.

Ujra kapható!

ZOLA EMIL:

NANA

Ára 60 korona

Kapható A Hét könyvostályában, V., Országház-tér 16. szám.

LINGUA zsebszótárak

Az idegen szavak kiejtésének megjelölésével.

Mellényzsebben hordható, 32° alaku kiadás.

Magyar-angol rész külön kötve	15 K
Angol-magyar rész külön kötve	15 «
Magyar-olasz rész külön kötve	12 «
Magyar-német rész külön kötve	12 «
Német-magyar rész külön kötve	12 «
Magyar-román és román-magyar rész, mindkét rész egybekötve	12 «
Igeden szavak szótára egy kötetben	12 «

10% felár. Kapható: A HÉT könyvostályában, Budapest, V. kerület, Országház-tér 16. szám.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és legrégebb csipketisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete

GYÁR ÉS FŐÜZLET: VIII., BAROSS-UTCA 85.

FIÓKOK: II., Fő-utca 27., IV., Eskü-ut 6., Kecske-méti-utca 14. V., Harmad-utca 4. VI., Teréz-körút 39, Andrássy-ut 16., VIII., József-körút 2.

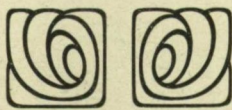
10

Dr. MITZGER

Vér- és bőrbetegségeket gyógyító intézete férfiak és nők részére Budapest, József-körút 3. 191

Forgalmas helyen
üzlethelyiséget
keresünk.

Közvetítőket díjazunk. — Ajánlatok „Üzlet” jelisével A HÉT kiadóhivatalába (Országház-tér 16.) címezendők.

KÁVÉHÁZBAN
ÉTTEREMBEN
SZÁLLODÁBAN
KÉRJÜK

A HÉT

LEGUJABBAN
MEGJELENT
PÉLDÁNYÁT!

Törvényesen védve.

199

TELEFON: JÓZSEF 28-32.

Hamis fogakat
Brillánst
Ékszer
Platinát
Antik tárgyakat
Képeket (rég és modern olajfestményeket)
Dísz tárgyakat

05

legmagasabb
napi áron vesz:

Gross Antal

VIII., József-körút 23.
Félemelet 1.

KOKSZ fűtési, ipari, gazdasági és kovácsolási célokra a pestszentlőrinci (Cséry-féle) telepről azonnal szállítható vagon- vagy teljes fuvar-telekben. — Tanácsos a téli szükségletet mielőbb fedezni! Pestszentlőrinci Kokszttermelő Vállalat, Budapest, V., Rudolf-tér 5. — Telefon 115-27. 181

Hermann Ottó
élete és kora.

Irta: Lambrecht Kálmán.

36 képpel.

Ára 90 korona.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

IGEN ÉRDEKES KÖNYV

Petőfi Sándor verseiből

Szabadság—Szerelem

kis 16°-rétű gyönyörű kiadás.

Ára 32 korona.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

Írógépek,
Irodabutorok,
Pénzszekrények

01

ECKSTEIN GYULA

Budapest, IV., Párisi-u. 1.
I. emelet. Telefon 126-06.

TELJES KELENGYÉK

háziilag készült női-, férfi-, gyermek-,
baby- és intézeti fehérneműekből, 278
finom vászon- és schiffonkülönlegességek

:: SZÉKELY JENŐNÉL ::

Kamermayer Károly-utca 2. sz. (Szervita-tér sarok.)

A fölemelt adók:

Jövedelemadó
Vagyonadó
Hadinyereségadó
Keresetiadó
Ára 15 korona

A munkások,
tisztviselők és
egyéb alkalmak-
: zottak adói : Ára 6 korona
Irta: Dr. Pongrácz Jenő

Kapható A Hét könyvostályában, V., Országház-tér 16.

MOST JELENT MEG

ALBA NEVIS

összegyűjtött költeményei

Ára 50 korona

Kapható A Hét könyvostályában, Országház-tér 16.

Megjelent

Pierre Loti

A három kaszahi nő

Ára 18 korona

Kapható „A HÉT” könyvostályában,
Budapest, V., Országház-tér 16. szám.

KÁVÉHÁZBAN

ÉTTEREMBEN

SZÁLLODÁBAN

KÉRJÜK

A
H
É
T

LEGUJABBAN

MEGJELENT

PÉLDÁNYÁT!

SZAKORVOSI RENDELŐ

vér- és bőrbeteggek részére

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 32. I. 1.

Rendelés egész nap.

02

Lakás és üzlethelyiség cserék. Huszár A. Zrínyi-u. 1.

Áruházak frekvens helyeken 5-től
10 millió koronáig; bérházak,
villák beköltözhető lakással 800,000
K-tól 3 millió koronáig. Környéken
kisebb házak veteményes, gyü-
mölcsös 300,000 K-tól. Kisebb és
nagyobb birtokok, gyárak,
gyári telkek sinekkel, gyár-
helyiségek, raktárhelyisé-
gek, üzletek, üzlethelyisé-
gek és irodák forgalmi vállata.

HUSZÁR A. BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 1. SZ.
Telefon: 81-08. Telefon: 81-08.

Újra kapható!

Heltai Jenő:

Kis meséskönyv

!!! Új kiadás !!!

POLYA TIBOR
RAJZAIVAL

Ára 50 korona.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

♦ ♦ UJ REGÉNYEK ♦ ♦

PORZSOLT KÁLMÁN:

LUX TERKA:

Embervásár UNA-CORDA

(EGY HURON)

Ára 50 k rona.

Ára 60 korona.

Kaphatók A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

Most jelent meg!

KÖSZTOLÁNYI DEZSŐ
ujabb elbeszélések

BÉLA A BUTA

Ára 15 korona

Kapható „A HÉT” könyvostályában,
Budapest, V., Országház-tér 16. szám.